

CTET MS L1 Hindi L2 Gujarati P2

Topic:- CDP_P2_CTET

1) Which of the following statements is correct about development ?

- (1) Development is uniform
- (2) Development is entirely unpredictable
- (3) There are individual differences in development
- (4) Development proceeds from specific to general

विकास के बारे में निम्न में से कौन-सा कथन सही है ?

- (1) विकास एकसमान होता है।
- (2) विकास बिल्कुल अप्रत्याशित है।
- (3) विकास में व्यक्तिगत विभिन्नताएँ होती हैं।
- (4) विकास विशिष्ट से सामान्य की ओर बढ़ता है।

[Question ID = 1][Question Description = S6_CDP_Q001]

- 1. 1 [Option ID = 1]
- 2. 2 [Option ID = 2]
- 3. 3 [Option ID = 3]
- 4. 4 [Option ID = 4]

2)

Assertion (A) : Provision of mid-day meals in schools can ensure better nutritional health of the students.

Reason (R) : Environmental factors do not play any role in shaping an individual since growth is determined only by heredity.

Choose the correct option :

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).
- (3) (A) is true but (R) is false.
- (4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) : स्कूलों में मीड-डे मील (भोजन) की व्यवस्था से छात्रों का बेहतर पोषण व स्वास्थ्य सुनिश्चित हो सकता है।

तर्क (R) : पर्यावरणीय कारक किसी व्यक्ति को आकार देने में कोई भूमिका नहीं निभाते हैं क्योंकि विकास केवल आनुवंशिकता से निर्धारित होता है।

सही विकल्प चुनें।

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R) सही व्याख्या करता है (A) की।
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R) सही व्याख्या नहीं है (A) की।
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है।
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं।

[Question ID = 2][Question Description = S6_CDP_Q002]

- 1. 1 [Option ID = 5]
- 2. 2 [Option ID = 6]

3. 3 [Option ID = 7]
4. 4 [Option ID = 8]

- 3) As an agency of secondary socialization the primary function of the school is to :
- (1) Cut the child off from the home.
 - (2) Undo the learnings children had at home.
 - (3) Contradict the learnings acquired by the child in the family.
 - (4) Be an extension of the family and build upon the things child is familiar with.

सामाजीकरण की द्वितियक संस्था के रूप में स्कूल का क्या प्रमुख उद्देश्य है?

- (1) बच्चे को घर से अलग कर देना।
- (2) बच्चे की घर में सीखी बातों को पूर्ववत् करना।
- (3) बच्चों द्वारा घर में सीखी गई बातों का खंडन करना।
- (4) परिवार का विस्तार जिससे बच्चे की परिचित चीजों को आगे बढ़ाया जा सके।

[Question ID = 3][Question Description = S6_CDP_Q003]

1. 1 [Option ID = 9]
2. 2 [Option ID = 10]
3. 3 [Option ID = 11]
4. 4 [Option ID = 12]

- 4)
In Jean piaget's theory _____ is said to occur when a child perceives new objects or events in terms of existing schemas :

- (1) Assimilation
- (2) Organization
- (3) Metacognition
- (4) Scaffolding

जीन पियाजे के सिद्धांत में इस प्रक्रिया को क्या कहते हैं - जब कोई बच्चा मौजूदा स्कीमा के संदर्भ में नई वस्तुओं या घटनाओं को देखता है?

- (1) समावेशन
- (2) संगठन
- (3) अनुकूलन
- (4) पाड़

[Question ID = 4][Question Description = S6_CDP_Q004]

1. 1 [Option ID = 13]
2. 2 [Option ID = 14]
3. 3 [Option ID = 15]
4. 4 [Option ID = 16]

- 5)

Despite their abilities to solve different kinds of problems _____ children still cannot think hypothetically.

- (1) Sensori - motor
- (2) Concrete operational
- (3) Pre - operational
- (4) Formal operational

_____ में बच्चे विभिन्न प्रकार की समस्याओं को सुलझाने के कौशल पा लेते हैं परन्तु निगमनात्मक सोच नहीं कर पाते।

- (1) संवेदी चालक अवस्था
- (2) मूर्त संक्रियात्मक अवस्था
- (3) पूर्व संक्रियात्मक अवस्था
- (4) अमूर्त संक्रियात्मक अवस्था

[Question ID = 5][Question Description = S6_CDP_Q005]

1. 1 [Option ID = 17]
2. 2 [Option ID = 18]
3. 3 [Option ID = 19]
4. 4 [Option ID = 20]

6)

According to Kohlberg the pre-conventional level of moral development is characterised by :

- (1) Focus on how cultural factors and gender influences moral development
- (2) Good or bad is determined by the consequences of obeying or disobeying rules
- (3) The individual strives to maintain the expectations of others rather than focus on the consequences of one's actions.
- (4) Self-chosen ethical principles that are universal

कोहलबर्ग के अनुसार नैतिक विकास के पूर्व पारंपरिक स्तर की क्या विशेषता है?

- (1) इस बात पर ध्यान देना कि सांस्कृतिक कारक और लिंग नैतिक विकास को कैसे प्रभावित करते हैं।
- (2) अच्छा या बुरा नियमों के पालन या अवज्ञा के परिणामों से निर्धारित होता है।
- (3) व्यक्ति अपने कार्यों के परिणामों पर ध्यान केंद्रित करने के बजाय दूसरों की अपेक्षाओं को बनाए रखने का प्रयास करते हैं।
- (4) स्व-चुने हुए नैतिक सिद्धांतों का पालन करना जो सार्वभौमिक हैं।

[Question ID = 6][Question Description = S6_CDP_Q006]

1. 1 [Option ID = 21]
2. 2 [Option ID = 22]
3. 3 [Option ID = 23]
4. 4 [Option ID = 24]

7)

A teacher believing in Vygotsky's socio-cultural theory should :

- (1) Discourage interaction and dialogue among students
- (2) Provide appropriate scaffolding to students as and when required
- (3) Offer rewards and punishment to students regulating their behaviour
- (4) Enable students to form associations between stimulus and response

वायगोत्स्की के सामाजिक सांस्कृतिक सिद्धान्तों में विश्वास रखने वाली एक शिक्षिका को :

- (1) विद्यार्थियों के बीच अंतः क्रिया व संवाद को हतोत्साहित करना चाहिए।
- (2) जरूरत पड़ने पर उपयुक्त पाठ देना चाहिए।
- (3) विद्यार्थियों के व्यवहार को विनियमित करने के लिए ईनाम व सजा का उपयोग करना चाहिए।
- (4) विद्यार्थियों को उद्दीपन व प्रतिक्रिया के बीच अनुबंधन स्थापित करने के लिए प्रोत्साहित करना चाहिए।

[Question ID = 7][Question Description = S6_CDP_Q007]

1. 1 [Option ID = 25]
2. 2 [Option ID = 26]
3. 3 [Option ID = 27]
4. 4 [Option ID = 28]

8)

In Lev Vygotsky's theory, knowledge is co-constructed by the child and the adult _____ the zone of proximal development.

- (1) Outside
- (2) Within
- (3) Beneath
- (4) Ahead of

लेव व्यागोत्सकी के सिद्धान्तों के अनुसार बच्चों व वयस्कों के द्वारा ज्ञान का सह निर्माण समीपस्थ विकास के क्षेत्र के _____ किया जाता है।

- (1) बाहर
- (2) अंदर
- (3) नीचे
- (4) आगे

[Question ID = 8][Question Description = S6_CDP_Q008]

1. 1 [Option ID = 29]
2. 2 [Option ID = 30]
3. 3 [Option ID = 31]
4. 4 [Option ID = 32]

9) Which of the following is NOT included in a progressive and child-centered education ?

- (1) Use of digital technology and teaching-learning materials
- (2) Emphasising learning from activities, experiences, and playful exploratory manner
- (3) Emphasis only on course completion with structured curriculum
- (4) Active participation of students with democratic and free expression

एक प्रगतिशील और बाल केंद्रित शिक्षा के अंतर्गत निम्न में से किसका स्थान नहीं है ?

- (1) डिजिटल तकनीकी व शिक्षण अधिगम सामग्री का प्रयोग
- (2) क्रियात्मक, खेल, खोज व अनुभवों से सीखने पर बल देना
- (3) केवल संरचित पाठ्यक्रम समाप्ति पर बल देना
- (4) लोकतांत्रिक व स्वतंत्र अभिव्यक्ति के साथ छात्रों की सक्रिय भागीदारी

[Question ID = 9][Question Description = S6_CDP_Q009]

1. 1 [Option ID = 33]
2. 2 [Option ID = 34]

3. 3 [Option ID = 35]
4. 4 [Option ID = 36]

10)

Measurement of intelligence by calculating Intelligence Quotient (IQ) through use of standardized tests is problematic because -

- (1) are not Culturally fair
- (2) give only qualitative analysis
- (3) measure intelligence comprehensively
- (4) account for individual differences

मानकीकृत परीक्षणों के उपयोग से बुद्धिलब्धि (IQ) की अवधारणा के द्वारा बुद्धिमता का पता लगाने के बारे में एक प्रमुख चिंता यह है कि :

- (1) वे सांस्कृतिक रूप से निष्पक्ष नहीं हैं।
- (2) वे केवल गुणात्मक विश्लेषण करते हैं।
- (3) वे बुद्धि को व्यापक रूप से मापते हैं।
- (4) वे व्यक्तिगत मतभेदों के लिए जिम्मेदार हैं।

[Question ID = 10][Question Description = S6_CDP_Q010]

1. 1 [Option ID = 37]
2. 2 [Option ID = 38]
3. 3 [Option ID = 39]
4. 4 [Option ID = 40]

11)

Assertion (A) : Teachers should not create print-rich environment in the elementary classrooms.

Reason (R) : Development of language is an inborn ability.

Choose the correct option.

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).
- (3) (A) is true but (R) is false.
- (4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) : शिक्षकों को प्राथमिक-माध्यमिक कक्षा में मुद्रित समृद्ध वातावरण नहीं बनाना चाहिए।

तर्क (R) : भाषा का विकास एक जन्मजात क्षमता है।

सही विकल्प चुनें।

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R) सही व्याख्या करता है (A) की।
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R) सही व्याख्या नहीं है (A) की।
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है।
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं।

[Question ID = 11][Question Description = S6_CDP_Q011]

1. 1 [Option ID = 41]
2. 2 [Option ID = 42]
3. 3 [Option ID = 43]
4. 4 [Option ID = 44]

12)

Assertion (A) : Boys and Girls learn to behave in 'Gender appropriate' ways by observing and limitating same-sex adults.

Reason (R) : Gender is a purely biological construct.

Choose the correct option.

- (1) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A).
- (3) (A) is true but (R) is false.
- (4) Both (A) and (R) are false.

कथन (A) : लड़के व लड़कियाँ जेंडर उचित व्यवहार अपने जेंडर के वयस्कों का अवलोकन व अनुसरण करके सीखते हैं।

तर्क (R) : जेंडर पूर्णतः जैविक संरचना है।

सही विकल्प चुनें।

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (R) सही व्याख्या करता है (A) की।
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं लेकिन (R) सही व्याख्या नहीं है (A) की।
- (3) (A) सही है लेकिन (R) गलत है।
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं।

[Question ID = 12][Question Description = S6_CDP_Q012]

1. 1 [Option ID = 45]
2. 2 [Option ID = 46]
3. 3 [Option ID = 47]
4. 4 [Option ID = 48]

13)

While interacting with a diverse group of students, a teacher :

- (1) Should discourage discussions that encourage the students to talk about their backgrounds and experiences.
- (2) Continuously reflect on her own stereotypes and biases.
- (3) Follow a uniform curriculum and standardised evaluation.
- (4) Adopt the lecture method as the primary mode of teaching.

छात्रों के विविध समूह के साथ बातचीत करते हुए एक शिक्षक को :

- (1) ऐसी चर्चाओं को हतोसाहित चाहिए जो छात्रों को उनकी पृष्ठभूमि और अनुभवों के बारे में बात करने के लिए प्रोत्साहित करें।
- (2) लगातार अपनी रुढ़ियों और पूर्वाग्रहों पर चिंतन करना चाहिए।
- (3) एक समान पाठ्यक्रम का पालन करके मूल्यांकन का मानकीकरण करना चाहिए।
- (4) शिक्षण की प्राथमिक विधा के रूप में व्याख्यान पद्धति को अपनाना चाहिए।

[Question ID = 13][Question Description = S6_CDP_Q013]

1. 1 [Option ID = 49]
2. 2 [Option ID = 50]
3. 3 [Option ID = 51]
4. 4 [Option ID = 52]

- 14) Assessment should be :
- (1) Holistic and continuous.
 - (2) Standardised and exam centric.
 - (3) Summative and norm-referenced.
 - (4) Teacher-centered and discontinuous

मुल्यांकन कैसा होना चाहिए?

- (1) सर्वांगीण व समग्र
- (2) मानकीकृत व परीक्षा केन्द्रित
- (3) योगात्मक व मानक संदर्भित
- (4) शिक्षक केन्द्रित व विच्छिन्न

[Question ID = 14][Question Description = S6_CDP_Q014]

1. 1 [Option ID = 53]
2. 2 [Option ID = 54]
3. 3 [Option ID = 55]
4. 4 [Option ID = 56]

- 15) Which of the following is **not** a characteristic of students who are critical thinkers ?
- (1) Open-mindedness and inquisitiveness
 - (2) Following instructions blindly
 - (3) Asking clarifying questions
 - (4) Assessing the credibility of sources

निम्न में से कौन-से अभिलक्षण एक समालोचनात्मक विद्यार्थी के नहीं हैं?

- (1) खुली मानसिकता व जिज्ञासू प्रवृत्ति
- (2) आँख बंद करके निर्देशों का पालन
- (3) स्पष्टीकरण के लिए प्रश्न पूछना
- (4) स्रोतों की विश्वासनीयता का आकलन

[Question ID = 15][Question Description = S6_CDP_Q015]

1. 1 [Option ID = 57]
2. 2 [Option ID = 58]
3. 3 [Option ID = 59]
4. 4 [Option ID = 60]

- 16) Which of the following advocates a flexible learning environment considering the unique needs of each child in an inclusive classroom ?
- (1) Highly structured curriculum
 - (2) Standardized assessment
 - (3) Universal designs for learning
 - (4) Uniform and summative assessment

निम्न में से क्या एक समावेशी कक्षा जिसमें प्रत्येक बच्चे की विशिष्ट जरूरतों के अनुरूप लचीले अधिगम में सहायक है?

- (1) बेहद मानकीकृत पाठ्यचर्या
- (2) मानीकीकृत आकलन
- (3) सीखने का सार्वभौमिक अभिकल्प
- (4) एकसमान व योगात्मक मूल्यांकन

[Question ID = 16][Question Description = S6_CDP_Q016]

1. 1 [Option ID = 61]
2. 2 [Option ID = 62]
3. 3 [Option ID = 63]
4. 4 [Option ID = 64]

17) In a group of diverse learners teachers should practise multicultural education :

- (1) Aimed at ensuring uniform and standardised curriculum.
- (2) By using uniform and standardized assessment.
- (3) By creating separate sections based on the cultural backgrounds of children.
- (4) By creating a classroom ethos where every child feels a sense of belonging.

विविध शिक्षार्थियों के समूह में शिक्षकों को बहुसांस्कृतिक शिक्षा का अभ्यास किस तरह करना चाहिए?

- (1) एक समान और मानकीकृत पाठ्यक्रम सुनिश्चित करके।
- (2) एकसमान और मानकीकृत आकलन सुनिश्चित करके।
- (3) बच्चों की सांस्कृतिक पृष्ठभूमि के आधार पर अलग-अलग संकाय बनाकर।
- (4) कक्षा का ऐसा लोकाचार बनाकर जहां हर बच्चा अपनेपन की भावना महसूस करे।

[Question ID = 17][Question Description = S6_CDP_Q017]

1. 1 [Option ID = 65]
2. 2 [Option ID = 66]
3. 3 [Option ID = 67]
4. 4 [Option ID = 68]

18)

Sunita exhibits repetitive motor actions and has difficulty making friends though she has ability for excellent attention, to detail. These are typical identifying characteristics of :

- (1) Autism
- (2) Dyslexia
- (3) Dysgraphia
- (4) Attention deficit hyperactivity disorder

सुनीता एक ही गतिक कार्य को कई बार दोहराती है तथा उसे दोस्त बनाने में बेहद कठिनाई होती है जबकि वह चीजों को बहुत बारीकी से परखने की समझ रखती है। यह किसके विशिष्ट अभिलक्षण हैं?

- (1) स्वलीनता
- (2) पाठन वैकल्य
- (3) लेखन वैकल्य
- (4) ध्यान न्यूनता अतिक्रियाशीलता विकार

[Question ID = 18][Question Description = S6_CDP_Q018]

1. 1 [Option ID = 69]

- 2. 2 [Option ID = 70]
- 3. 3 [Option ID = 71]
- 4. 4 [Option ID = 72]

19) Which of the following is an example of assistive technology to aid hearing ?

- (1) Braille system
- (2) Walking stick
- (3) Sound amplifier
- (4) Eyeglasses

कौन-सा उदाहरण सहायकी तकनीकी का इस्तेमाल करते हुए विद्यार्थियों को सुनने में मदद करेगा ?

- (1) ब्रेल प्रणाली
- (2) छड़ी
- (3) ध्वनि प्रवर्धक
- (4) चश्मा

[Question ID = 19][Question Description = S6_CDP_Q019]

- 1. 1 [Option ID = 73]
- 2. 2 [Option ID = 74]
- 3. 3 [Option ID = 75]
- 4. 4 [Option ID = 76]

20) Which of the following are important characteristics of creativity ?

- (i) Divergent thinking
- (ii) Originality of ideas
- (iii) Flexibility
- (iv) Convergent thinking

- (1) (i) (ii) (iii)
- (2) (i) (ii)
- (3) (ii) (iii)
- (4) (i) (ii) (iii) (iv)

निम्नलिखित में से रचनात्मकता की महत्वपूर्ण विशेषताएँ कौन-सी हैं ?

- (i) अभिसारी सोच
- (ii) विचारों की मौलिकता
- (iii) लचीलापन
- (iv) अपसारी सोच

- (1) (i) (ii) (iii)
- (2) (i) (ii)
- (3) (ii) (iii)
- (4) (i) (ii) (iii) (iv)

[Question ID = 20][Question Description = S6_CDP_Q020]

- 1. 1 [Option ID = 77]
- 2. 2 [Option ID = 78]
- 3. 3 [Option ID = 79]
- 4. 4 [Option ID = 80]

- 21) For effective learning, teachers should ensure that the learning activities :
- (1) Build on the previous understanding of the students and further it.
 - (2) Are aimed to only reproduce knowledge from the textbook.
 - (3) Are decontextualized and depersonalized.
 - (4) Are extremely complex and abstract.

प्रभावशाली अधिगम के लिए शिक्षकों को सुनिश्चित करना चाहिए कि शिक्षण गतिविधियाँ :

- (1) विद्यार्थियों के पूर्व ज्ञान पर आधारित हों व उसे आगे बढ़ाएँ।
- (2) केवल पाठ्यपुस्तक के ज्ञान की पुनरुक्ति पर केन्द्रित हों।
- (3) असंदर्भित व प्रतिरूपित हों।
- (4) बेहद जटिल व अमूर्त हों।

[Question ID = 21][Question Description = S6_CDP_Q021]

1. 1 [Option ID = 81]
2. 2 [Option ID = 82]
3. 3 [Option ID = 83]
4. 4 [Option ID = 84]

- 22) 'Alternative conceptions' among children :
- (1) Reflect the egocentric and irrational thinking of children.
 - (2) Are found only in children with very high IQ levels.
 - (3) Are an obstacle to learning and should be punished.
 - (4) Are the 'naive' theories that children construct about phenomenon around them.

बच्चों में वैकल्पिक अवधारणाएँ :

- (1) उनकी आत्मकेन्द्रित तथा तर्कशून्य सोच को दर्शाती हैं।
- (2) केवल उच्च बुद्धिलब्धि वाले विद्यार्थियों में पाई जाती है।
- (3) सीखने की प्रक्रिया में बाधा डालती हैं तथा उन्हें दंडित करना चाहिए।
- (4) बच्चों की अपने आस-पास की घटनाओं के बारे में बनाए 'सहज सिद्धांतों' को दर्शाती हैं।

[Question ID = 22][Question Description = S6_CDP_Q022]

1. 1 [Option ID = 85]
2. 2 [Option ID = 86]
3. 3 [Option ID = 87]
4. 4 [Option ID = 88]

- 23) Teachers can encourage effective problem solving by :
- (1) Discouraging multiple perspectives and guesses in her class
 - (2) Encouraging children to make intuitive guesses
 - (3) Writing step-by-step solution to the problem
 - (4) Focusing on the reproduction of textbook knowledge

शिक्षक प्रभावी समस्या-समाधान को प्रोत्साहित कर सकते हैं?

- (1) अपनी कक्षा में कई दृष्टिकोणों और अनुमानों को हतोत्साहित करके
- (2) बच्चों को सहज अनुमान लगाने के लिए प्रोत्साहित करके
- (3) समस्या का चरण-दर-चरण समाधान लिखकर
- (4) पाठ्यपुस्तक ज्ञान के पुनरुत्पादन पर ध्यान केंद्रित करके

[Question ID = 23][Question Description = S6_CDP_Q023]

1. 1 [Option ID = 89]
2. 2 [Option ID = 90]
3. 3 [Option ID = 91]
4. 4 [Option ID = 92]

24)

As the class teacher of an underachieving child, which of the following facilitative strategies do you think would be most useful ?

- (1) Give the student a long lecture on his underachievement
- (2) Try to identify the reasons for his underachievement and set short term, achievable goals
- (3) Ask the school management to take necessary steps such as making a separate section for under achieving students
- (4) Call the parents of the child and tell them that their child does not have any ability so they should put the child in a seperate school

एक कम उपलब्धि वाले बच्चे के कक्षा शिक्षक के रूप में, आपको निम्नलिखित में से कौन-सी रणनीति सबसे अधिक उपयोगी लगती है?

- (1) विद्यार्थी को उसकी कम उपलब्धि पर एक लंबा व्याख्यान देना।
- (2) उसकी कम उपलब्धि के कारणों की पहचान करने का प्रयास करना और अल्पकालिक, कर सकने योग्य लक्ष्य निर्धारित करना।
- (3) स्कूल प्रबंधन को आवश्यक कदम उठाने के लिए कहना जैसे कम उपलब्धि वाले छात्रों के लिए एक अलग संकाय बनाना।
- (4) बच्चे के माता-पिता को बताना और उन्हें बताना कि उनके बच्चे में कोई क्षमता नहीं है इसलिए वे बच्चे को एक अलग स्कूल में डाल दें।

[Question ID = 24][Question Description = S6_CDP_Q024]

1. 1 [Option ID = 93]
2. 2 [Option ID = 94]
3. 3 [Option ID = 95]
4. 4 [Option ID = 96]

25) Which of these is an important activity to enable conceptual understanding in children ?

- (1) Dialogue
- (2) Lecture
- (3) Direct Instruction
- (4) Rewards

बच्चों में अवधारणात्मक समझ को सक्षम करने के लिए इनमें से कौन सी महत्वपूर्ण गतिविधि है?

- (1) संवाद
- (2) व्याख्यान
- (3) प्रत्यक्ष निर्देश
- (4) पुरस्कार

[Question ID = 25][Question Description = S6_CDP_Q025]

- 1. 1 [Option ID = 97]
- 2. 2 [Option ID = 98]
- 3. 3 [Option ID = 99]
- 4. 4 [Option ID = 100]

26)

According to National Education policy 2020, experiential learning will be adopted in all stages. What is **NOT** correct with respect to experiential learning ?

- (i) It makes the teacher more active in the teaching-learning process than the students.
- (ii) It helps in connecting past experiences to gaining new knowledge and transfer of positive learning.
- (iii) It is completely based on the promotion of traditional bookish knowledge.
- (iv) It emphasizes on developing real and scientific understanding in students through experiences and experiments.

- (1) (ii), (iv)
- (2) (i), (iii)
- (3) (i), (iv)
- (4) (ii), (iii)

राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 के अनुसार अनुभवात्मक अधिगम को सभी चरणों में अपनाया जाएगा। अनुभवात्मक अधिगम के संदर्भ में क्या सत्य नहीं है?

- (i) छात्रों की अपेक्षा शिक्षक को शिक्षण-अधिगम प्रक्रिया में अधिक सक्रिय बनाता है।
- (ii) पिछले अनुभवों को नए ज्ञान प्राप्त करने और सकारात्मक सीखने के हस्तांतरण से जोड़ने में मदद करता है।
- (iii) पूरी तरह से पारंपरिक किताबी ज्ञान को बढ़ावा देने पर आधारित है।
- (iv) अनुभवों और प्रयोगों के माध्यम से छात्रों में वास्तविक व वैज्ञानिक समझ विकसित करने पर जोर देता है।

- (1) (ii), (iv)
- (2) (i), (iii)
- (3) (i), (iv)
- (4) (ii), (iii)

[Question ID = 26][Question Description = S6_CDP_Q026]

- 1. 1 [Option ID = 101]
- 2. 2 [Option ID = 102]
- 3. 3 [Option ID = 103]
- 4. 4 [Option ID = 104]

27) Which of the following emotions facilitates the process of meaningful learning ?

- (1) Panic
- (2) Frustration
- (3) Irritation
- (4) Excitement

निम्नलिखित में से कौन-सी भावना सार्थक सीखने की प्रक्रिया को सुगम बनाती है ?

- (1) दहशत
- (2) कुण्ठा
- (3) चिढ़
- (4) उत्तेजना

[Question ID = 27][Question Description = S6_CDP_Q027]

- 1. 1 [Option ID = 105]
- 2. 2 [Option ID = 106]
- 3. 3 [Option ID = 107]
- 4. 4 [Option ID = 108]

28) Children learn best through the processes of :

- (1) Passive imitation
- (2) Drill and recall
- (3) Rote memorization
- (4) Guided discovery

बच्चे किस प्रक्रिया से सबसे बेहतर सीखते हैं ?

- (1) निष्क्रिय अनुकरण
- (2) वेधन व प्रत्यास्मरण
- (3) रटकर स्मरण
- (4) निर्देशित खोज

[Question ID = 28][Question Description = S6_CDP_Q028]

- 1. 1 [Option ID = 109]
- 2. 2 [Option ID = 110]
- 3. 3 [Option ID = 111]
- 4. 4 [Option ID = 112]

29)

Which of the following is a higher order ability that involves thinking about one's own thinking ?

- (1) Recall
- (2) Conditioning
- (3) Metacognition
- (4) Repetition

निम्न में से कौन-सा उच्च स्तरीय कौशल है जिसमें अपनी सोच के बारे में सोचना शामिल है?

- (1) प्रत्याहार
- (2) अनुबंधन
- (3) अधिसंज्ञान
- (4) पुनरावृत्ति

[Question ID = 29][Question Description = S6_CDP_Q029]

- 1. 1 [Option ID = 113]
- 2. 2 [Option ID = 114]
- 3. 3 [Option ID = 115]
- 4. 4 [Option ID = 116]

30) Teachers can encourage children to become intrinsically motivated by :

- (1) Use of methods of conditioning
- (2) Giving appropriate rewards
- (3) By use of punishment
- (4) By considering student's interests

शिक्षक बच्चों को आंतरिक रूप से अभिप्रेरित होने के लिए क्या कर सकते हैं?

- (1) अनुबंधन के तरीकों का प्रयोग
- (2) उचित पुरस्कार देना
- (3) दंड का प्रयोग
- (4) विद्यार्थियों की अभिरूचि को ध्यान में रखना

[Question ID = 30][Question Description = S6_CDP_Q030]

- 1. 1 [Option ID = 117]
- 2. 2 [Option ID = 118]
- 3. 3 [Option ID = 119]
- 4. 4 [Option ID = 120]

Topic:- MATH_P2_CTET

1) When we add one to four digit greatest number, we get :

- (1) A four digit number with unit digit 9.
- (2) The five digit greatest number.
- (3) The five digit least number.
- (4) A five digit number with unit digit 1.

जब हम चार अंकों की अधिकतम संख्या में एक जोड़ते हैं, तब हम प्राप्त करते हैं :

- (1) एक चार अंकों की संख्या जिसका इकाई का अंक 9 है।
- (2) पाँच अंकों की अधिकतम संख्या।
- (3) पाँच अंकों की न्यूनतम संख्या।
- (4) एक पाँच अंकों की संख्या, जिसका इकाई का अंक 1 है।

[Question ID = 31][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q031]

- 1. 1 [Option ID = 121]
- 2. 2 [Option ID = 122]
- 3. 3 [Option ID = 123]

2) While teaching in Class VI students, teacher explains that :

$$6 + 4 = 4 + 6$$

$$6 - 4 \neq 4 - 6$$

$$6 \times 4 = 4 \times 6$$

Which property He/She is trying to explain :

- (1) Closure property
- (2) Associative property
- (3) Commutative property
- (4) Multiplicative inverse property

कक्षा VI के विद्यार्थियों को पढ़ाते समय, एक शिक्षक स्पष्ट करता है कि :

$$6 + 4 = 4 + 6$$

$$6 - 4 \neq 4 - 6$$

$$6 \times 4 = 4 \times 6$$

वह किस गुण को स्पष्ट करने का प्रयास कर रहा है?

- (1) संवरक गुण
- (2) साहचर्य गुण
- (3) क्रमविनिमेय गुण
- (4) गुणनात्मक प्रतिलोम गुण

[Question ID = 32][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q032]

1. 1 [Option ID = 125]
2. 2 [Option ID = 126]
3. 3 [Option ID = 127]
4. 4 [Option ID = 128]

3) Which of the following is a prime number ?

- (1) 1
- (2) 2
- (3) 9
- (4) 4

निम्नलिखित में से कौनसी एक अभाज्य संख्या है?

- (1) 1
- (2) 2
- (3) 9
- (4) 4

[Question ID = 33][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q033]

1. 1 [Option ID = 129]
2. 2 [Option ID = 130]
3. 3 [Option ID = 131]
4. 4 [Option ID = 132]

4) If we multiply a fraction by itself and then divide the product so obtained by its reciprocal, then the fraction obtained is $2\frac{10}{27}$. The original fraction is :

(1) $2\frac{1}{3}$

(2) $1\frac{1}{3}$

(3) $3\frac{1}{3}$

(4) $\frac{8}{3}$

यदि हम किसी भिन्न को स्वयं उससे गुणा करके प्राप्त गुणनफल को उसके व्युत्क्रम से भाग देते हैं, तो $2\frac{10}{27}$ प्राप्त होता है। वह मूल भिन्न है :

(1) $2\frac{1}{3}$

(2) $1\frac{1}{3}$

(3) $3\frac{1}{3}$

(4) $\frac{8}{3}$

[Question ID = 34][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q034]

1. 1 [Option ID = 133]
2. 2 [Option ID = 134]
3. 3 [Option ID = 135]
4. 4 [Option ID = 136]

5) What number should be added to 0.01 to get 1.1 ?

(1) 1.11

(2) 1.09

(3) 0.91

(4) 0.19

1.1 प्राप्त करने के लिए, 0.01 में किस संख्या को जोड़ा जाना चाहिए ?

(1) 1.11

(2) 1.09

(3) 0.91

(4) 0.19

[Question ID = 35][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q035]

1. 1 [Option ID = 137]
2. 2 [Option ID = 138]

3. 3 [Option ID = 139]
4. 4 [Option ID = 140]

- 6) For an algebraic operation (addition, subtraction or multiplication), which of the following statements is NOT true ?
- (1) Like terms are added
 - (2) Like terms are subtracted
 - (3) In addition and subtraction, like and unlike terms are left as they are
 - (4) Only like terms are multiplied

किसी बीजीय संक्रिया (योग, व्यवकलन या गुणन) के लिए, निम्नलिखित में से कौन-सा कथन सत्य नहीं है ?

- (1) समान पदों को जोड़ा जाता है।
- (2) समान पदों को घटाया जाता है।
- (3) योग और व्यवकलन में, समान और असमान पदों को ऐसे ही छोड़ दिया जाता है जैसे वे हैं।
- (4) केवल समान पदों को गुणा किया जाता है।

[Question ID = 36][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q036]

1. 1 [Option ID = 141]
2. 2 [Option ID = 142]
3. 3 [Option ID = 143]
4. 4 [Option ID = 144]

- 7) The ages (in years) of Hari and Harry are in the ratio 5 : 7. Four years from now, the ratio of their ages will be 3 : 4. Their present ages are :
- (1) Hari 28 years, Harry 20 years.
 - (2) Hari 20 years, Harry 28 years.
 - (3) Hari 15 years, Harry 21 years.
 - (4) Hari 21 years, Harry 15 years.

हरि और हैरी की आयु (वर्षों में) का अनुपात 5 : 7 है। अब से 4 वर्ष बाद इनकी आयु का अनुपात 3 : 4 हो जाएगा। उनकी वर्तमान आयु हैं :

- (1) हरि 28 वर्ष, हैरी 20 वर्ष
- (2) हरि 20 वर्ष, हैरी 28 वर्ष
- (3) हरि 15 वर्ष, हैरी 21 वर्ष
- (4) हरि 21 वर्ष, हैरी 15 वर्ष

[Question ID = 37][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q037]

1. 1 [Option ID = 145]
2. 2 [Option ID = 146]
3. 3 [Option ID = 147]
4. 4 [Option ID = 148]

- 8) In a two digit number, the digit in tens place exceeds the digit in units place by 4. If the sum of the digits is $\frac{1}{7}$ of the number, then the digit at the units place in the number is :
- (1) 5
 - (2) 4
 - (3) 3
 - (4) 1

किसी दो अंकों की संख्या में दहाई का अंक इकाई के अंक से 4 अधिक है। यदि अंकों का योग उस संख्या का $\frac{1}{7}$ है, तो इकाई के स्थान का अंक है :

- (1) 5
- (2) 4
- (3) 3
- (4) 1

[Question ID = 38][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q038]

- 1. 1 [Option ID = 149]
- 2. 2 [Option ID = 150]
- 3. 3 [Option ID = 151]
- 4. 4 [Option ID = 152]

- 9) If x is the simple interest (in ₹) on ₹ 30000 at 15% per annum for 3 years, then the value of $2x + 50$ is :
- (1) 27500
 - (2) 27050
 - (3) 25750
 - (4) 25700

यदि x (₹ में) ₹ 30000 पर 15% वार्षिक ब्याज की दर से 3 वर्ष का साधारण ब्याज है, तो $2x + 50$ का मान है :

- (1) 27500
- (2) 27050
- (3) 25750
- (4) 25700

[Question ID = 39][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q039]

- 1. 1 [Option ID = 153]
- 2. 2 [Option ID = 154]
- 3. 3 [Option ID = 155]
- 4. 4 [Option ID = 156]

10) $\frac{(4x^2 - 12x + 9)(ax^2 + bx)}{(2x^2 - 3x)}$ is equal to :

- (1) $(ax + b)(2x + 3)$
- (2) $(ax + b)(2x - 3)$
- (3) $(ax - b)(2x + 3)$
- (4) $(ax - b)(2x - 3)$

$\frac{(4x^2 - 12x + 9)(ax^2 + bx)}{(2x^2 - 3x)}$ बराबर है :

- (1) $(ax + b)(2x + 3)$
- (2) $(ax + b)(2x - 3)$
- (3) $(ax - b)(2x + 3)$
- (4) $(ax - b)(2x - 3)$

[Question ID = 40][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q040]

- 1. 1 [Option ID = 157]
- 2. 2 [Option ID = 158]
- 3. 3 [Option ID = 159]
- 4. 4 [Option ID = 160]

11) If x , y and z , respectively represents the number of faces, edges and vertices of a hexagonal pyramid, then the value of $\left(\frac{x + y + z}{2}\right)^2$ is :

- (1) 121
- (2) 144
- (3) 169
- (4) 196

यदि एक षड्भुज आधार वाले पिरामिड के फलकों, किनारों और शीर्षों की संख्याएँ क्रमशः x , y और z से निरूपित

होती हैं, तो $\left(\frac{x + y + z}{2}\right)^2$ का मान है :

- (1) 121
- (2) 144
- (3) 169
- (4) 196

[Question ID = 41][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q041]

- 1. 1 [Option ID = 161]
- 2. 2 [Option ID = 162]
- 3. 3 [Option ID = 163]
- 4. 4 [Option ID = 164]

- 12) A triangle is to be constructed with sides $(2p - 1)$ cm, $(2p + 1)$ cm and 12 cm. For constructing the triangle, p must always be :
- (1) Greater than 3
 - (2) Greater than 2.5
 - (3) Equal to 3
 - (4) Equal to 2.5

एक त्रिभुज की रचना की जानी है, जिसकी भुजाएँ $(2p - 1)$ cm, $(2p + 1)$ cm और 12 cm हैं। त्रिभुज की रचना के लिए, p सदैव :

- (1) 3 से अधिक होना चाहिए।
- (2) 2.5 से अधिक होना चाहिए।
- (3) 3 के बराबर होना चाहिए।
- (4) 2.5 के बराबर होना चाहिए।

[Question ID = 42][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q042]

- 1. 1 [Option ID = 165]
- 2. 2 [Option ID = 166]
- 3. 3 [Option ID = 167]
- 4. 4 [Option ID = 168]

- 13) Number of degrees ($^{\circ}$) in four and two-third of a right angle is :
- (1) 310
 - (2) 330
 - (3) 420
 - (4) 400

$4\frac{2}{3}$ समकोणों में डिग्रियों ($^{\circ}$) की संख्या है :

- (1) 310
- (2) 330
- (3) 420
- (4) 400

[Question ID = 43][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q043]

- 1. 1 [Option ID = 169]
- 2. 2 [Option ID = 170]
- 3. 3 [Option ID = 171]
- 4. 4 [Option ID = 172]

- 14) In which of the quadrilaterals - Rectangle, Square, Rhombus and Parallelogram, the diagonals are perpendicular to each other ?
- (1) Rectangle and Square
 - (2) Square and Rhombus
 - (3) Parallelogram and Rhombus
 - (4) Rhombus and Rectangle

आयत, वर्ग, समचतुर्भुज और समान्तर चतुर्भुज में से किन चतुर्भुजों के विकर्ण परस्पर लम्ब होते हैं?

- (1) आयत तथा वर्ग
- (2) वर्ग तथा समचतुर्भुज
- (3) समान्तर चतुर्भुज तथा समचतुर्भुज
- (4) समचतुर्भुज तथा आयत

[Question ID = 44][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q044]

- 1. 1 [Option ID = 173]
- 2. 2 [Option ID = 174]
- 3. 3 [Option ID = 175]
- 4. 4 [Option ID = 176]

15) Which of the following figures have no line of symmetry ?

- (1) Isosceles triangle
- (2) Kite
- (3) Parallelogram
- (4) Circle

निम्न में से किस आकृति में कोई सममित रेखा नहीं होती है?

- (1) समद्विबाहु त्रिभुज
- (2) पतंग
- (3) समांतर चतुर्भुज
- (4) वृत्त

[Question ID = 45][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q045]

- 1. 1 [Option ID = 177]
- 2. 2 [Option ID = 178]
- 3. 3 [Option ID = 179]
- 4. 4 [Option ID = 180]

16) If the volumes of two cubes are in the ratio 27 : 64, then the ratio of their total surface area is :

- (1) 27 : 64
- (2) 3 : 4
- (3) 9 : 16
- (4) 3 : 8

यदि दो घनों के आयतनों का अनुपात 27 : 64 है, तो उनके कुल पृष्ठीय क्षेत्रफलों का अनुपात है :

- (1) 27 : 64
- (2) 3 : 4
- (3) 9 : 16
- (4) 3 : 8

[Question ID = 46][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q046]

- 1. 1 [Option ID = 181]
- 2. 2 [Option ID = 182]
- 3. 3 [Option ID = 183]
- 4. 4 [Option ID = 184]

- 17) The area of a rectangle of length 18 cm is equal to the area of a square of side 12 cm. Then, the perimeter of the rectangle (in cm) is :
- (1) 26
 - (2) 36
 - (3) 52
 - (4) 72

18 cm लंबाई वाले एक आयत का क्षेत्रफल 12 cm भुजा वाले एक वर्ग के क्षेत्रफल के बराबर है। उस आयत का परिमाप (cm में) है :

- (1) 26
- (2) 36
- (3) 52
- (4) 72

[Question ID = 47][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q047]

- 1. 1 [Option ID = 185]
- 2. 2 [Option ID = 186]
- 3. 3 [Option ID = 187]
- 4. 4 [Option ID = 188]

- 18) The perimeter of a trapezium is 104 cm and each of its non-parallel sides is equal to 20 cm. If its height is 16 cm, then its area (in cm^2) is :
- (1) 512
 - (2) 496
 - (3) 472
 - (4) 448

किसी समलंब का परिमाप 104 cm है तथा उसकी प्रत्येक असमांतर भुजा 20 cm के बराबर है। यदि उसकी ऊँचाई 16 cm है, तो उसका क्षेत्रफल (cm^2 में) है :

- (1) 512
- (2) 496
- (3) 472
- (4) 448

[Question ID = 48][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q048]

- 1. 1 [Option ID = 189]
- 2. 2 [Option ID = 190]
- 3. 3 [Option ID = 191]
- 4. 4 [Option ID = 192]

- 19) Which of the following is a characteristic of the median of a data ?
- (1) It get affected by extreme scores of data.
 - (2) It is same as finding mean.
 - (3) It is always equal to the value of $\frac{(\text{mean} + \text{mode})}{2}$.
 - (4) It does not get affected by extreme scores of the data.

निम्नलिखित में से कौन-सा आँकड़ों के माध्यक का एक अभिलक्षणिक है?

- (1) यह आँकड़ों के चरम अंकों से प्रभावित होता है।
- (2) यह माध्य ज्ञात करने के समान है।
- (3) यह सदैव $\frac{\text{माध्य} + \text{बहुलक}}{2}$ के मान के बराबर होता है।
- (4) यह आँकड़ों के चरम अंकों से प्रभावित नहीं होता है।

[Question ID = 49][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q049]

- 1. 1 [Option ID = 193]
- 2. 2 [Option ID = 194]
- 3. 3 [Option ID = 195]
- 4. 4 [Option ID = 196]

20) A box contains 10 slips with numbered 1 to 10 (one number on one slip) which have been mixed well. One slip is chosen from the box without looking into it. What is the probability of getting a number greater than 6 ?

- (1) $\frac{1}{2}$
- (2) $\frac{2}{5}$
- (3) $\frac{3}{5}$
- (4) $\frac{4}{5}$

किसी डिब्बे में 10 पर्चियाँ रखी गई हैं जिन पर 1 से 10 तक संख्याएँ लिखी हुई हैं। (एक पर्ची पर एक संख्या) और इन्हें अच्छी प्रकार मिला दिया गया है। इस डिब्बे में से बिना अंदर देखे एक पर्ची निकाली जाती है। 6 से बड़ी संख्या प्राप्त होने की प्रायिकता क्या है?

- (1) $\frac{1}{2}$
- (2) $\frac{2}{5}$
- (3) $\frac{3}{5}$
- (4) $\frac{4}{5}$

[Question ID = 50][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q050]

- 1. 1 [Option ID = 197]
- 2. 2 [Option ID = 198]
- 3. 3 [Option ID = 199]
- 4. 4 [Option ID = 200]

- 21) Which among the following is **NOT** a key process to be developed in mathematical reasoning ?
- (1) Recognising patterns
 - (2) Memorising a formula
 - (3) Identifying relationships
 - (4) Formulating hypothesis

गणितीय विवेचना के विकास में निम्नलिखित में से क्या एक महत्वपूर्ण प्रक्रिया नहीं है?

- (1) पैटर्न पहचानना
- (2) सूत्र कंठस्थ करना
- (3) संबंध ज्ञात करना
- (4) परिकल्पना का निर्माण करना

[Question ID = 51][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q051]

1. 1 [Option ID = 201]
2. 2 [Option ID = 202]
3. 3 [Option ID = 203]
4. 4 [Option ID = 204]

- 22) Which of the following is the most appropriate method to teach the identity $(a + b)^2$ using chalk and blackboard ?
- (1) Write $(a + b)^2 = a^2 + b^2 + 2ab$ on the blackboard and solve related problems as examples
 - (2) Demonstrate the multiplication, $(a + b)^2 = (a + b) \times (a + b)$
 - (3) Take a chart of identities in the classroom and help students memorise them
 - (4) Make a jingle and help the students memorise all such identities

चॉक एवं श्याम पट्ट का उपयोग कर सर्वसमिका $(a + b)^2$ के शिक्षण की निम्नलिखित में से क्या सर्वाधिक उपयुक्त प्रणाली है?

- (1) श्याम पट्ट पर $(a + b)^2 = a^2 + b^2 + 2ab$ लिखिए और संबंधित प्रश्नों को उदाहरणों के तौर पर हल कीजिए
- (2) $(a + b)^2 = (a + b) \times (a + b)$ के गुणन को प्रदर्शित कीजिए
- (3) कक्षा में सर्व समिकाओं का एक चार्ट ले जाइए और विद्यार्थियों को उन्हें याद करने में सहायता कीजिए
- (4) तुकबंदी कीजिए और विद्यार्थियों की सर्वसमिकाओं को याद करने में सहायता कीजिए

[Question ID = 52][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q052]

1. 1 [Option ID = 205]
2. 2 [Option ID = 206]
3. 3 [Option ID = 207]
4. 4 [Option ID = 208]

- 23) It has been observed that people involved in occupations that require mathematical skills of computation and estimation like vendors, construction workers etc. are often not able to cope up with formal school mathematics. Which of the following offers the most appropriate explanation for this ?
- (1) School mathematics requires a different level of intelligence
 - (2) Many people are inherently incapable of learning school mathematics
 - (3) School curriculum usually does not incorporate ways of teaching-learning specific to learners' cultural context
 - (4) People coming from these occupational backgrounds do not have time to practice problems given in the textbook at home

यह देखा गया है कि जो लोग ऐसे व्यवसायों में संलिप्त हैं जिनमें अभिकलन और अनुमान का गणितीय कौशल आवश्यक है जैसे विक्रेता, निर्माण कार्य से जुड़े मजदूर आदि वे प्रायः औपचारिक स्कूल गणित के साथ सामंजस्य नहीं बिठा पाते। निम्नलिखित में से कौन सा इसके संबंध में सर्वाधिक उपयुक्त व्याख्या देता है?

- (1) स्कूली गणित में बुद्धिमत्ता के एक अलग स्तर की जरूरत होती है
- (2) कई लोग स्कूली गणित सीखने में अंतर्निष्ठ निहित रूप से असक्षम होते हैं
- (3) स्कूली पाठ्याक्रम ज्यादातर अधिगमकर्ताओं के सांस्कृतिक संदर्भ में शिक्षण-अधिगम के तरीकों को समाविष्ट नहीं करता
- (4) ऐसे व्यावसायिक पृष्ठभूमि से आने वाले लोगों के पास घर पर पाठ्यपुस्तक में दी गई समस्याओं का अभ्यास करने का समय नहीं होता

[Question ID = 53][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q053]

1. 1 [Option ID = 209]
2. 2 [Option ID = 210]
3. 3 [Option ID = 211]
4. 4 [Option ID = 212]

- 24) A student in class VI gives the following statement in a mathematics class :
"A 3D shape can be transformed into a 2D shape".
Which of the following concepts, the child is correctly applying to the above situation ?
- (1) Viewing objects from different sides
 - (2) Scaling
 - (3) Rotation
 - (4) Symmetry

एक विद्यार्थी ने गणित की कक्षा में निम्नलिखित वक्तव्य/कथन दिया-

“एक त्रि-आयामी आकार का द्वि-आयामी आकार में रूपांतरण किया जा सकता है।”

निम्नलिखित में से कौन सी अवधारणा का, उपरोक्त स्थिति में बच्चा सही रूप से प्रयोग कर रहा है?

- (1) वस्तुओं को अलग-अलग ओर/तरफ से देखना
- (2) शल्कन/सोपानी गणन
- (3) घूर्णन
- (4) सममिति

[Question ID = 54][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q054]

1. 1 [Option ID = 213]

2. 2 [Option ID = 214]
3. 3 [Option ID = 215]
4. 4 [Option ID = 216]

25)

It was observed that a class VII student was able to find the answer of $\frac{1}{4} \div \frac{2}{3}$, but was not able to give a real-life situation of application of the same. The reason could be :

- (1) The teacher did not develop the idea of division of fractions using concrete materials before introducing the standard algorithm
- (2) There are hardly any real-life applications of fractions
- (3) The student did not pay attention when the teacher was teaching the topic
- (4) Division of fractions is a difficult concept for class VII student

यह देखा गया कि कक्षा VII का एक विद्यार्थी $\frac{1}{4} \div \frac{2}{3}$ का उत्तर ज्ञात कर पाया, किन्तु दैनिक जीवन से संबंधित

किसी घटना से उसका अनुप्रयोग नहीं दे पाया। इसका कारण हो सकता है कि-

- (1) शिक्षक ने मानक कलन विधि का परिचय देने से पूर्व मूर्त सामग्री का उपयोग कर भिन्नों के विभाजन के विचार का विकास नहीं किया
- (2) भिन्नों का वास्तविक जीवन में शायद ही कोई अनुप्रयोग हो
- (3) जब शिक्षक विषय पढ़ा रहा था तब विद्यार्थी ने ध्यान नहीं दिया
- (4) कक्षा VII के विद्यार्थी के लिए भिन्नों का विभाजन एक कठिन अवधारणा है

[Question ID = 55][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q055]

1. 1 [Option ID = 217]
2. 2 [Option ID = 218]
3. 3 [Option ID = 219]
4. 4 [Option ID = 220]

26)

Which of the following is the most appropriate way to teach the middle school students that mathematical probability of any outcome in a random event lies between 0 to 1 ?

- (1) By writing the formula of probability as possible outcomes divided by total number of outcomes
- (2) By using videos based on solving problems on probability from internet
- (3) By telling the students to do some experiments and verify
- (4) By conducting a practical experiment of any random event like throwing a dice, flipping a coin etc. and asking students to note the outcomes

निम्नलिखित में से कौन-सा, माध्यमिक स्कूल के विद्यार्थियों को यह पढ़ाने के लिए कि एक यादृच्छिक घटना में किसी भी परिणाम की गणितीय प्रायिकता 0 से 1 के बीच में आती है, सर्वाधिक उपयुक्त तरीका है?

- (1) प्रायिकता के सूत्र को, संभावित परिणामों बटा परिणामों की कुल संख्या की तरह लिखने के द्वारा
- (2) प्रायिकता की समस्याओं को हल करने पर आधारित इंटरनेट से लिए गए विडियो के उपयोग द्वारा
- (3) विद्यार्थियों को कुछ प्रयोग करने और सत्यापन करने के लिए कहने के द्वारा
- (4) किसी भी यादृच्छिक घटना जैसे पासा फेंकना, सिक्का उछालना आदि के प्रायोगिक प्रयोग का आयोजन कर और विद्यार्थियों को कर परिणामों को अंकित करने के लिए कहने के द्वारा

[Question ID = 56][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q056]

1. 1 [Option ID = 221]

- 2. 2 [Option ID = 222]
- 3. 3 [Option ID = 223]
- 4. 4 [Option ID = 224]

- 27) According to many research studies, which of the following is the most appropriate reason for gender based differences in mathematical achievement in school mathematics education.
- (1) Inherent differences in cognitive capacities of males and females
 - (2) Persistent social stereotype carried out in classroom that mathematics is a male domain
 - (3) A natural difference in males and females with respect to interests in learning mathematics
 - (4) Differences in physiological and biological features of males and females

कई शोध-अध्ययनों के अनुसार, निम्नलिखित में से कौन सा स्कूली गणित शिक्षा में गणितीय उपलब्धियों में जेंडर पर आधारित भेदों का सर्वाधिक उपयुक्त कारण है?

- (1) पुरुषों एवं महिलाओं की संज्ञानात्मक क्षमताओं में अंतर्भूत (अंतर्निष्ठ) अंतर
- (2) कक्षा में दुराग्रही सामाजिक रूढ़िवादी सोच कि गणित पुरुषों का क्षेत्र है
- (3) गणित सीखने की रुचियों से संबंधित पुरुषों और महिलाओं में एक प्राकृतिक अंतर
- (4) पुरुषों और महिलाओं की मनोवैज्ञानिक और जैविक विशिष्टताओं में अंतर

[Question ID = 57][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q057]

- 1. 1 [Option ID = 225]
- 2. 2 [Option ID = 226]
- 3. 3 [Option ID = 227]
- 4. 4 [Option ID = 228]

- 28) At primary level, children's thinking in mathematics progresses from :

- (A) abstract to concrete
- (B) complex to simple
- (C) simple to complex
- (D) concrete to abstract

Choose the **correct** option :

- (1) (A) and (B)
- (2) (B) and (C)
- (3) (A) and (D)
- (4) (C) and (D)

प्राथमिक स्तर पर गणित में बच्चों का चिंतन प्रगति करता है :

- (A) अमूर्त से मूर्त की ओर
- (B) जटिल से सरल की ओर
- (C) सरल से जटिल की ओर
- (D) मूर्त से अमूर्त की ओर

सही विकल्प का चयन कीजिए :

- (1) (A) और (B)
- (2) (B) और (C)
- (3) (A) और (D)
- (4) (C) और (D)

[Question ID = 58][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q058]

- 1. 1 [Option ID = 229]
- 2. 2 [Option ID = 230]
- 3. 3 [Option ID = 231]
- 4. 4 [Option ID = 232]

29) Which among the following is an open ended question ?

- (1) Identify three objects which are in the shape of a cuboid
- (2) If sum of two numbers is 13 and their difference is 3, what are the numbers ?
- (3) Write as many as possible even prime numbers
- (4) Write even numbers, between 10 and 20 which are multiples of 2 and 3

निम्नलिखित में से कौन सा एक खुले सिरे वाला प्रश्न है ?

- (1) उन तीन वस्तुओं की पहचान करना जो एक षट्फलक के आकार में हैं
- (2) यदि दो संख्याओं का योग 13 है और उनका अन्तर 3 है, तब वे दो संख्याएँ क्या हैं ?
- (3) जितने भी संभव हो सके उतनी सम अभाज्य संख्याएँ लिखिए
- (4) 10 से 20 के बीच की वे सम संख्याएँ लिखिए जो 3 का गुणज हैं

[Question ID = 59][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q059]

- 1. 1 [Option ID = 233]
- 2. 2 [Option ID = 234]
- 3. 3 [Option ID = 235]
- 4. 4 [Option ID = 236]

30) Ms. Fathima, a class VIII mathematics teacher has given a group project on problem solving in geometry to her students. She assessed her students over a period of time on various parameters like their analytical skills, problem solving skills, presentation skills; participation in group discussions etc. Which assessment tool will **NOT** be appropriate for this purpose ?

- (1) A Rating Scale
- (2) An Interview Schedule
- (3) A Checklist
- (4) Rubrics

कक्षा VIII की गणित शिक्षिका सुश्री फातिमा ने अपने विद्यार्थियों को ज्यामिति में समस्या समाधान पर एक समूह परियोजना दी। उन्होंने कुछ समय तक अपने विद्यार्थियों का आकलन विभिन्न प्राचलों जैसे उनका विश्लेषण कौशल, समस्या समाधान कौशल, प्रदर्शन कौशल; समूह परिचर्चा में भाग लेने का कौशल इत्यादि पर किया। आकलन का कौन सा साधन इस उद्देश्य के लिये उपयुक्त नहीं है?

- (1) एक रेटिंग स्केल
- (2) एक साक्षात्कार सारणी
- (3) एक चेक लिस्ट/जाँच सूची
- (4) रूब्रिक्स

[Question ID = 60][Question Description = S6_Maths Content/Pedagogy_Q060]

1. 1 [Option ID = 237]
2. 2 [Option ID = 238]
3. 3 [Option ID = 239]
4. 4 [Option ID = 240]

Topic:- SCIENCE_P2_CTET

1)
Two wires forming the open ends of a circuit consisting of a bulb and an electric cell are dipped in the following liquids one by one and it is noted whether the bulb in the circuit glows or not. Following are the observations :

liquid	Bulb glows or not
A	✓
B	×
C	×
D	✓

A, B, C and D could be :

- (1) copper sulphate, sugar solution, distilled water, salt water
- (2) sugar solution, distilled water, salt water, copper sulphate
- (3) distilled water, salt water, copper sulphate, sugar solution
- (4) salt water, copper sulphate, sugar solution, distilled water

एक विद्युत सेल और बल्ब से बने विद्युत परिपथ के दो खुले सिरे बनाती तारों को एक-एक करके निम्नलिखित द्रवों में डुबोया गया और नोट किया गया कि बल्ब जला या नहीं। किये गए अवलोकन निम्नलिखित हैं :

द्रव	बल्ब प्रदीप्त हुआ या नहीं
A	✓
B	×
C	×
D	✓

A, B, C, D द्रव हो सकते हैं

- (1) कॉपर सल्फेट, चीनी का विलयन, आसुत जल, लवणीय जल
- (2) चीनी का विलयन, आसुत जल, लवणीय जल, कॉपर सल्फेट
- (3) आसुत जल, लवणीय जल, कॉपर सल्फेट, चीनी का विलयन
- (4) लवणीय जल, कॉपर सल्फेट, चीनी का विलयन, आसुत जल

[Question ID = 61][Question Description = S6_Science_Q061]

1. 1 [Option ID = 241]
2. 2 [Option ID = 242]
3. 3 [Option ID = 243]
4. 4 [Option ID = 244]

2) The conversion of milk into curd is :

- (1) Physical and Reversible change
- (2) Physical and Irreversible change
- (3) Chemical and Reversible change
- (4) Chemical and Irreversible change

दूध का दही में परिवर्तन :

- (1) एक भौतिक और उत्क्रमणीय परिवर्तन है।
- (2) एक भौतिक और अनुत्क्रमणीय परिवर्तन है।
- (3) एक रासायनिक और उत्क्रमणीय परिवर्तन है।
- (4) एक रासायनिक और अनुत्क्रमणीय परिवर्तन है।

[Question ID = 62][Question Description = S6_Science_Q062]

1. 1 [Option ID = 245]
2. 2 [Option ID = 246]
3. 3 [Option ID = 247]
4. 4 [Option ID = 248]

3)

W is a chemical substance used in antacids as well as cleaning and baking products. It's chemical nature is X. When turmeric solution is added to X, it turns Y. The common name of W is Z. W, X, Y, Z respectively are :

- (1) sodium carbonate, basic, bluish, washing soda
- (2) sodium hydroxide, acidic, reddish, baking soda
- (3) sodium bicarbonate, basic, reddish, baking soda
- (4) sodium bicarbonate, acidic, reddish, washing soda

W एक रासायनिक पदार्थ है जिसका उपयोग एन्टैसिड के साथ-साथ धोने और बेकिंग उत्पादों में भी किया जाता है। इसकी रासायनिक प्रकृति X है। X में हल्दी का विलयन डालने पर वह Y में परिवर्तित हो जाता है। W का सामान्य नाम Z है। W, X, Y, Z क्रमशः हैं :

- (1) सोडियम कार्बोनेट, क्षारकीय, नीलाभ, वाशिंग सोडा
- (2) सोडियम हाइड्रॉक्साइड, अम्लीय, लाल, बेकिंग सोडा
- (3) सोडियम बाइकार्बोनेट, क्षारकीय, लाल, बेकिंग सोडा
- (4) सोडियम बाइकार्बोनेट, अम्लीय, लाल, वाशिंग सोडा

[Question ID = 63][Question Description = S6_Science_Q063]

1. 1 [Option ID = 249]
2. 2 [Option ID = 250]
3. 3 [Option ID = 251]
4. 4 [Option ID = 252]

4) Read the following statements regarding viruses and choose the correct statements :

- (A) They lack cellular structure
- (B) They contain DNA or RNA
- (C) They are smallest living micro-organisms
- (D) They can reproduce on their own
- (1) (A) and (C)
- (2) (A) and (B)
- (3) (B) and (C)
- (4) (C) and (D)

विषाणुओं के संदर्भ में निम्नलिखित कथनों को पढ़िये और सही कथनों का चयन कीजिए :

- (A) इनमें कोशिकीय संरचना नहीं होती।
- (B) इनमें DNA या RNA होता है।
- (C) ये लघुतम जीवित सूक्ष्मजीव हैं।
- (D) ये स्वयं प्रजनन कर सकते हैं।
- (1) (A) और (C)
- (2) (A) और (B)
- (3) (B) और (C)
- (4) (C) और (D)

[Question ID = 64][Question Description = S6_Science_Q064]

- 1. 1 [Option ID = 253]
- 2. 2 [Option ID = 254]
- 3. 3 [Option ID = 255]
- 4. 4 [Option ID = 256]

5)

Seismograph is an instrument used to measure the intensity of earth quakes. Seismograph mainly consists of a :

- (1) vibrating rod
- (2) electrical conductor
- (3) electromagnet
- (4) barometer

भूकम्प लेखी एक ऐसा यंत्र है जिसका उपयोग भूकंपों की तीव्रता मापने में किया जाता है। भूकम्प लेखी में मुख्यतः है :

- (1) कंपमान छड़
- (2) विद्युत चालक
- (3) विद्युत चुंबक
- (4) वायुदाबमापी

[Question ID = 65][Question Description = S6_Science_Q065]

- 1. 1 [Option ID = 257]
- 2. 2 [Option ID = 258]
- 3. 3 [Option ID = 259]
- 4. 4 [Option ID = 260]

6)

Which of the following represent correct set of organisms with their respective respiratory organ ?

Organism	Respiratory organ
(A) Earthworm	(I) Gill
(B) Cockroach	(II) Skin
(C) Dolphin	(III) Tracheal system
(D) Snail	(IV) Lungs
(1) (A)-(II), (B)-(III), (C)-(IV), (D)-(I)	
(2) (A)-(II), (B)-(III), (C)-(I), (D)-(IV)	
(3) (A)-(III), (B)-(II), (C)-(I), (D)-(IV)	
(4) (A)-(III), (B)-(IV), (C)-(I), (D)-(II)	

निम्नलिखित में से जीवों और उनके श्वसन अंगों का कौन-सा समुच्चय सही है ?

जीव	श्वसन अंग
(A) केंचुआ	(I) क्लोम
(B) कॉकरोच	(II) त्वचा
(C) डॉल्फिन	(III) श्वासनाल तंत्र
(D) घोंघा	(IV) फुफ्फुस
(1) (A)-(II), (B)-(III), (C)-(IV), (D)-(I)	
(2) (A)-(II), (B)-(III), (C)-(I), (D)-(IV)	
(3) (A)-(III), (B)-(II), (C)-(I), (D)-(IV)	
(4) (A)-(III), (B)-(IV), (C)-(I), (D)-(II)	

[Question ID = 66][Question Description = S6_Science_Q066]

1. 1 [Option ID = 261]
2. 2 [Option ID = 262]
3. 3 [Option ID = 263]
4. 4 [Option ID = 264]

7)

The sound travels from water into an iron rod and then into air and back into water. The speed of sound will successively :

- (1) increase, increase, decrease
- (2) decrease, increase, increase
- (3) increase, decrease, increase
- (4) decrease, increase, decrease

ध्वनि तरंगें जल से एक लोहे की छड़ में गति करती हैं और फिर वायु में गति करती हुई वापस जल में आती हैं। ध्वनि की गति में क्रमशः होगी :

- (1) वृद्धि, वृद्धि, ह्रास
- (2) ह्रास, वृद्धि, वृद्धि
- (3) वृद्धि, ह्रास, वृद्धि
- (4) ह्रास, वृद्धि, ह्रास

[Question ID = 67][Question Description = S6_Science_Q067]

1. 1 [Option ID = 265]
2. 2 [Option ID = 266]
3. 3 [Option ID = 267]
4. 4 [Option ID = 268]

8) Read the following statements and choose correct response :

Assertion (A) : There is no frictional force acting on a stationary car.

Reason (R) : Friction acts only on moving objects.

- (1) Both (A) and (R) are correct and (R) is correct explanation of (A).
- (2) Both (A) and (R) are correct but (R) is not correct explanation of (A).
- (3) (A) is correct but (R) is false
- (4) Both (A) and (R) are false

निम्नलिखित कथनों को पढ़िये और सही उत्तर का चयन कीजिए :

अभिकथन (A) : किसी स्थिर कार पर कोई घर्षण बल कार्य नहीं करता।

कारण (R) : घर्षण केवल गतिशील वस्तुओं पर कार्य करता है।

- (1) (A) और (R) दोनों सही हैं और (A) की (R) सही व्याख्या करता है।
- (2) (A) और (R) दोनों सही हैं, किन्तु (A) की (R) सही व्याख्या नहीं करता है।
- (3) (A) सही है किन्तु (R) गलत है।
- (4) (A) और (R) दोनों गलत हैं।

[Question ID = 68][Question Description = S6_Science_Q068]

1. 1 [Option ID = 269]
2. 2 [Option ID = 270]
3. 3 [Option ID = 271]
4. 4 [Option ID = 272]

9)

Reena takes a plastic bottle and makes three identical holes at different levels of the bottle. She fills the bottle and observes water flow. Which of the following statements about her observation and inference is correct ?

- (1) The water comes out of all the three holes with same force and falls at the same distance
- (2) The water from the topmost hole comes out with the least force and falls at the minimum distance
- (3) The water from the topmost hole comes out with most force and falls at the maximum distance
- (4) The water from the bottom hole comes out with least force and falls at minimum distance

रीना ने प्लास्टिक की एक बोतल ली और उसमें विभिन्न तलों पर सर्वसम तीन छिद्र बनाए। उसने बोतल को पानी से भर दिया और जल के प्रवाह का प्रेक्षण किया। निम्नलिखित में से कौन सा कथन उसके अवलोकन और निष्कर्ष के बारे में सही है?

- (1) जल तीनों छिद्रों में से समान बल से बाहर आया और एकसमान दूरी पर गिरा।
- (2) जल सर्वोच्च छिद्र से न्यूनतम बल से बाहर आया और न्यूनतम दूरी पर गिरा।
- (3) जल सर्वोच्च छिद्र से अत्यधिक बल सहित बाहर आया और अधिकतम दूरी पर गिरा।
- (4) जल निचले छिद्र से न्यूनतम बल से बाहर आया और न्यूनतम दूरी पर गिरा।

[Question ID = 69][Question Description = S6_Science_Q069]

1. 1 [Option ID = 273]
2. 2 [Option ID = 274]
3. 3 [Option ID = 275]

10) Which of the following statements is true ?

- (1) Soils with slow percolation rate retain more moisture
- (2) Roots of plants, humus and organic matter increases percolation rate
- (3) Fast percolation rate helps in better absorption of water by roots
- (4) Soils which have large particle size have slow percolation rate

निम्नलिखित कथनों में से कौन-सा कथन सत्य है ?

- (1) मंद परिस्रवण दर की मृदाओं में अधिक आर्द्रता होती है।
- (2) पौधे, खाद मिट्टी और कार्बनिक पदार्थ परिस्रवण दर में वृद्धि करते हैं।
- (3) तीव्र परिस्रवण दर जड़ों को जल अवशोषित करने में मदद करती है।
- (4) वृहत कणों के आकार की मृदाओं की परिस्रवण दर धीमी होती है।

[Question ID = 70][Question Description = S6_Science_Q070]

- 1. 1 [Option ID = 277]
- 2. 2 [Option ID = 278]
- 3. 3 [Option ID = 279]
- 4. 4 [Option ID = 280]

11) Which of the following materials is best suited to make a fuse wire ?

Material	Melting point	Resistivity
A	High	High
B	Low	High
C	High	Low
D	Low	Low

- (1) A
- (2) B
- (3) C
- (4) D

फ्यूज तार के निर्माण के लिए निम्न में से कौन-सा पदार्थ सर्वाधिक उपयुक्त है :

पदार्थ	गलनांक	प्रतिरोधकता
A	उच्च	उच्च
B	निम्न	उच्च
C	उच्च	निम्न
D	निम्न	निम्न

- (1) A
- (2) B
- (3) C
- (4) D

[Question ID = 71][Question Description = S6_Science_Q071]

- 1. 1 [Option ID = 281]
- 2. 2 [Option ID = 282]
- 3. 3 [Option ID = 283]
- 4. 4 [Option ID = 284]

12)

Read the following sentences about transpiration in plants :

- (A) Transpiration creates suction pull which causes water to reach great heights in tall trees.
- (B) Transpiration helps in maintaining optimum body temperature in plants.
- (C) Transpiration helps in absorption of water by the roots.

Which of the following statements is/are correct ?

- (1) (A) and (B)
- (2) (A) and (C)
- (3) (B) and (C)
- (4) (A), (B) and (C)

पौधों में वाष्पोत्सर्जन के संदर्भ में निम्नलिखित वाक्यों को पढ़िए :

- (A) वाष्पोत्सर्जन चूषण बल उत्पन्न करता है जो ऊँचे वृक्षों में जल को ऊँचाइयों तक पहुँचाता है।
- (B) वाष्पोत्सर्जन पौधों में अनुकूलतम तापमान संतुलित करने में मदद करता है।
- (C) वाष्पोत्सर्जन जड़ों को जल के अवशोषण में सहायता करता है।

निम्नलिखित में से कौन सा/से कथन सही है/हैं ?

- (1) (A) और (B)
- (2) (A) और (C)
- (3) (B) और (C)
- (4) (A), (B) और (C)

[Question ID = 72][Question Description = S6_Science_Q072]

- 1. 1 [Option ID = 285]
- 2. 2 [Option ID = 286]
- 3. 3 [Option ID = 287]
- 4. 4 [Option ID = 288]

13) If a clock shows quarter past three, how would it appear in a mirror ?

- (1) Quarter past three
- (2) Quarter past nine
- (3) Three Quarters past nine
- (4) Three Quarters past three

यदि कोई घड़ी सवा तीन दर्शाती है, तब यह दर्पण में कैसा दिखेगा ?

- (1) सवा तीन
- (2) सवा नौ
- (3) पौने नौ
- (4) पौने तीन

[Question ID = 73][Question Description = S6_Science_Q073]

- 1. 1 [Option ID = 289]
- 2. 2 [Option ID = 290]
- 3. 3 [Option ID = 291]
- 4. 4 [Option ID = 292]

- 14) Hens are _____ and _____ type of fertilisation takes place in them.
- (1) oviparous, internal
 - (2) oviparous, external
 - (3) viviparous, internal
 - (4) viviparous, external

मुर्गियाँ _____ होती हैं और उनमें _____ निषेचन होता है।

- (1) अण्डप्रजक, आन्तरिक
- (2) अण्डप्रजक, बाहरी
- (3) सजीवप्रजक, आन्तरिक
- (4) सजीवप्रजक, बाहरी

[Question ID = 74][Question Description = S6_Science_Q074]

1. 1 [Option ID = 293]
2. 2 [Option ID = 294]
3. 3 [Option ID = 295]
4. 4 [Option ID = 296]

- 15) The time period of a simple pendulum does not depend on :
- (1) length of pendulum, mass of bob, material of the bob
 - (2) length of pendulum, distance between two extreme positions
 - (3) mass of the bob, material of the bob
 - (4) length of pendulum, shape of bob

किसी सरल लोलक की कालावधि निर्भर नहीं है :

- (1) लोलक की लंबाई, गोलक के द्रव्यमान, गोलक के पदार्थ पर
- (2) लोलक की लंबाई, दो दूरतम स्थितियों में दूरी पर
- (3) गोलक के द्रव्यमान, गोलक के पदार्थ पर
- (4) लोलक की लंबाई, गोलक के आकार पर

[Question ID = 75][Question Description = S6_Science_Q075]

1. 1 [Option ID = 297]
2. 2 [Option ID = 298]
3. 3 [Option ID = 299]
4. 4 [Option ID = 300]

- 16) Which of the following plays most crucial role in disaster management of cyclones ?
- (1) Evacuation of people
 - (2) Monitoring distribution of resources
 - (3) Helping people to build houses
 - (4) Early and effective forecast systems

चक्रवातों के महाविपदा प्रबंधन में निम्नलिखित में से कौन अहम भूमिका निभाता है?

- (1) लोगों की निकासी
- (2) संसाधनों के वितरण की देखभाल
- (3) लोगों को घर निर्माण में मदद
- (4) प्रारंभिक एवं प्रभावी पूर्वसूचना तंत्र

[Question ID = 76][Question Description = S6_Science_Q076]

- 1. 1 [Option ID = 301]
- 2. 2 [Option ID = 302]
- 3. 3 [Option ID = 303]
- 4. 4 [Option ID = 304]

17)

The distance between Delhi and Agra is 180 km. Seeta travels in a car from Delhi to Agra and it takes her 5 hours to reach Agra. While returning, if the speed of the car is 60 km/hr, what is the time taken to complete the entire journey and what is the average speed of the car for this journey ?

- (1) 6 hours, 40 km/hr
- (2) 8 hours, 45 km/hr
- (3) 8 hours, 47 km/hr
- (4) 10 hours, 47 km/hr

दिल्ली और आगरा के मध्य दूरी 180 कि.मी. है। सीता कार द्वारा दिल्ली से आगरा सफर करती है और उसे आगरा पहुँचने में 5 घंटे लगते हैं। लौटते हुए, यदि कार की गति 60 कि.मी./घंटा है, तब पूरी यात्रा में कितना समय लगेगा और इस यात्रा के दौरान कार की औसत गति कितनी होगी ?

- (1) 6 घंटे, 40 कि.मी./घंटा
- (2) 8 घंटे, 45 कि.मी./घंटा
- (3) 8 घंटे, 47 कि.मी./घंटा
- (4) 10 घंटे, 47 कि.मी./घंटा

[Question ID = 77][Question Description = S6_Science_Q077]

- 1. 1 [Option ID = 305]
- 2. 2 [Option ID = 306]
- 3. 3 [Option ID = 307]
- 4. 4 [Option ID = 308]

18)

The shape of Red blood cells (RBCs) help in exchange of gases by providing large surface area. The shape of RBCs is :

- (1) long and thin
- (2) Flat
- (3) Disc shaped
- (4) Branched

लाल रक्त कोशिकाओं (RBC) का आकार वृहत् पृष्ठ क्षेत्रफल प्रदान कर गैसों के विनिमय में मदद करता है। RBC का आकार है :

- (1) लंबा एवं पतला
- (2) चपटा
- (3) चक्र के आकार का
- (4) शाखित

[Question ID = 78][Question Description = S6_Science_Q078]

1. 1 [Option ID = 309]
2. 2 [Option ID = 310]
3. 3 [Option ID = 311]
4. 4 [Option ID = 312]

19)

Which of these statements is not true if X and Y are elements and combine to form a compound Z ?

- (1) Atoms of X and Y are same
- (2) Atoms of X and Y are present in Z
- (3) Atoms of X, Y and Z are different
- (4) The distribution of atoms in Z is different from both X and Y

यदि X और Y तत्व हैं और संयोजन कर यौगिक Z बनाते हैं, तब निम्नलिखित में से कौन-सा कथन सत्य नहीं है?

- (1) X और Y के परमाणु एकसमान हैं।
- (2) X और Y के परमाणु Z में उपस्थित हैं।
- (3) X, Y और Z के परमाणु भिन्न-भिन्न हैं।
- (4) Z में परमाणुओं का वितरण, X और Y दोनों से भिन्न है।

[Question ID = 79][Question Description = S6_Science_Q079]

1. 1 [Option ID = 313]
2. 2 [Option ID = 314]
3. 3 [Option ID = 315]
4. 4 [Option ID = 316]

20)

Seema takes four test tubes and labels them as (A), (B), (C), (D). She puts an iron nail in each of the test tube and puts the following :

- (A) -oil
- (B) -soda lime
- (C) -hot water
- (D) -tap water

She closes all the test tubes and writes observations after few days.

Which of the following observations is correct ?

- (1) In test tube (A) and (C), the iron nail is rusted whereas in (B) and (D), it is not rusted
- (2) In test tubes (A) and (B), the iron nail is rusted whereas in (C) and (D), it is not rusted
- (3) In test tube (D), the iron nail is rusted whereas in (A), (B) and (C) it is not rusted
- (4) In test tube (C), the iron nail is rusted whereas in (A), (B) and (D) it is not rusted

सीमा ने चार परखनलियाँ लीं और उन्हें (A), (B), (C), (D) नामांकित किया। उसने प्रत्येक परखनली में लोहे की एक-एक कील डाली और निम्नलिखित पदार्थ डाले :

- (A) तेल
- (B) सोडा चूना
- (C) गर्म जल
- (D) नल का जल

उसने सभी परखनलियाँ बंद की और कुछ दिनों के पश्चात प्रेक्षणों को लिखा।

निम्नलिखित में से कौन-सा प्रेक्षण सही है ?

- (1) परखनली (A) और (C) में लोहे की कील पर जंग लग गया जबकि परखनली (B) और (D) जंग नहीं लगा।
- (2) परखनली (A) और (B) में लोहे की कील पर जंग लग गया जबकि परखनली (C) और (D) में, जंग नहीं लगा।
- (3) परखनली (D) में लोहे की कील पर जंग लग गया जबकि परखनली (A), (B) और (C) में कील पर जंग नहीं लगा।
- (4) परखनली (C) में लोहे की कील पर जंग लग गया जबकि (A), (B) और (D) में कील पर जंग नहीं लगा।

[Question ID = 80][Question Description = S6_Science_Q080]

- 1. 1 [Option ID = 317]
- 2. 2 [Option ID = 318]
- 3. 3 [Option ID = 319]
- 4. 4 [Option ID = 320]

21) Which of the following statements is/are true regarding Nature of Science ?

- (A) Science promotes Scepticism
 - (B) Science is always objective
 - (C) Science is interdisciplinary
 - (D) Science is same across all cultures
- (1) (A), (B)
 - (2) (B), (C)
 - (3) (C), (D)
 - (4) (A), (C)

विज्ञान की प्रकृति के संदर्भ में निम्न में से कौन सा/से कथन सत्य है/हैं :

- (A) विज्ञान संदेहवाद को बढ़ावा देता है।
 - (B) विज्ञान सर्वदा वस्तुनिष्ठ है।
 - (C) विज्ञान अंतः विषयी अध्ययन है।
 - (D) विज्ञान सभी संस्कृतियों में एकसमान है।
- (1) (A), (B)
 - (2) (B), (C)
 - (3) (C), (D)
 - (4) (A), (C)

[Question ID = 81][Question Description = S6_Science_Q081]

- 1. 1 [Option ID = 321]
- 2. 2 [Option ID = 322]
- 3. 3 [Option ID = 323]
- 4. 4 [Option ID = 324]

22)

'Naive conceptions' which children have about various science concepts and phenomenon ?

- (1) should be ignored by teacher as they are irrelevant
- (2) should be replaced by telling the correct ones
- (3) should be challenged by counter evidence
- (4) should be used for grading of correct understanding of concepts

विभिन्न वैज्ञानिक संप्रत्ययों एवं परिघटनाओं के विषय में बच्चों को जो 'सहज संप्रत्यय' हैं :

- (1) वे शिक्षक द्वारा अस्वीकार लिए जाने चाहिए क्योंकि वे अप्रासंगिक हैं।
- (2) उन्हें बोल कर सही संप्रत्ययों द्वारा विस्थापित करना-चाहिए।
- (3) उन्हें विरुद्ध प्रमाण द्वारा चुनौती देनी चाहिए।
- (4) संप्रत्ययों की सही समझ के लिए आकलन के लिए उपयोग करना चाहिए।

[Question ID = 82][Question Description = S6_Science_Q082]

1. 1 [Option ID = 325]
2. 2 [Option ID = 326]
3. 3 [Option ID = 327]
4. 4 [Option ID = 328]

23) Presenting non examples of a concept in Science :

- (1) promotes conceptual understanding
- (2) leads to conceptual gaps
- (3) leads to confusion
- (4) enhances procedural knowledge

विज्ञान में संप्रत्ययों के गैर उदाहरण प्रस्तुत करना :

- (1) संप्रत्ययों की समझ को प्रोत्साहित करता है।
- (2) संप्रत्ययों की कमियों की और अग्रसरित करता है।
- (3) भ्रम पैदा करता है।
- (4) विधिवत् ज्ञान को बढ़ावा देता है।

[Question ID = 83][Question Description = S6_Science_Q083]

1. 1 [Option ID = 329]
2. 2 [Option ID = 330]
3. 3 [Option ID = 331]
4. 4 [Option ID = 332]

24) Which of the following statements portrays a constructivist science classroom ?

- (A) The role of dialogue is given attention
- (B) Students' multiple perspectives are acknowledged
- (C) Connection between Science and other subject areas is highlighted
- (D) Objectivity in responses is given importance
- (E) Assessment focuses on correct and scientific responses

- (1) (C), (D), (E)
- (2) (A), (B), (C)
- (3) (A), (B), (E)
- (4) (B), (D), (E)

निम्न में से कौन-सा कथन एक रचनात्मक विज्ञान कक्षाकक्ष को निरूपित करता है ?

- (A) संवाद की भूमिका पर ध्यान दिया जाता है।
 - (B) विद्यार्थियों के बहुल परिप्रेक्ष्यों को संज्ञान में लिया जाता है।
 - (C) विज्ञान एवं अन्य विषय क्षेत्रों के संबंध पर विशेष बल दिया जाता है।
 - (D) उत्तरों में वस्तुनिष्ठता को महत्व दिया जाता है।
 - (E) मूल्यांकन सही एवं वैज्ञानिक उत्तरों पर केंद्रित होता है।
- (1) (C), (D), (E)
 - (2) (A), (B), (C)
 - (3) (A), (B), (E)
 - (4) (B), (D), (E)

[Question ID = 84][Question Description = S6_Science_Q084]

- 1. 1 [Option ID = 333]
- 2. 2 [Option ID = 334]
- 3. 3 [Option ID = 335]
- 4. 4 [Option ID = 336]

25) An inclusive science classroom is characterized by :

- (1) Standardized assessment
- (2) Individualized instructional plans
- (3) Uniform curriculum and instruction
- (4) Instruction by special educators

एक समावेशी विज्ञान कक्षाकक्ष का विशिष्ट लक्षण है :

- (1) मानकीकृत मूल्यांकन
- (2) वैयक्तिक निर्देश योजना
- (3) एकरूप पाठ्यचर्या एवं निर्देश
- (4) विशिष्ट शिक्षकों द्वारा निर्देश

[Question ID = 85][Question Description = S6_Science_Q085]

- 1. 1 [Option ID = 337]
- 2. 2 [Option ID = 338]
- 3. 3 [Option ID = 339]
- 4. 4 [Option ID = 340]

26)

A student suspends a bar magnet by a thread and writes the following statements in her copy :

S1 - The bar magnet comes to rest in such a position that one end points in the north and the other in the south direction

S2 - A freely suspended magnet aligns in North - South direction

Which of the following statements is/are correct ?

- (1) S1 is observation and S2 is inference
- (2) S1 is inference and S2 is observation
- (3) Both S1 and S2 are observations
- (4) Both S1 and S2 are inferences

एक छात्र ने एक छड़ चुंबक को धागे से लटकाया एवं अपनी कॉपी में निम्न कथन लिखे :

S1 - छड़ चुंबक विश्राम की ऐसी स्थिति में आया कि उसका एक सिरा उत्तर तथा दूसरा सिरा दक्षिण दिशा की ओर इंगित करता है।

S2 - एक मुक्त निलंबित चुंबक उत्तर-दक्षिण दिशा में संरेखित है।

निम्न में से कौन सा/से कथन सही है/हैं ?

- (1) S1 अवलोकन है और S2 निष्कर्ष है।
- (2) S1 निष्कर्ष है और S2 अवलोकन है।
- (3) S1 एवं S2 दोनों अवलोकन हैं।
- (4) S1 एवं S2 दोनों निष्कर्ष हैं।

[Question ID = 86][Question Description = S6_Science_Q086]

1. 1 [Option ID = 341]
2. 2 [Option ID = 342]
3. 3 [Option ID = 343]
4. 4 [Option ID = 344]

27)

Which of the following is a divergent question ?

- (1) Why is venus called an evening star ?
- (2) Why does lunar eclipse take place on a full moon day ?
- (3) What would happen if the periods of rotation and revolution of moon were not the same ?
- (4) Why is mercury the hottest planet ?

निम्न में से कौन-सा प्रश्न अपसारित प्रश्न है ?

- (1) शुक्र को सांध्य तारा क्यों कहते हैं ?
- (2) चंद्रग्रहण पूर्णिमा के दिन क्यों होता है ?
- (3) क्या होगा यदि चंद्रमा के घूर्णन एवं परिक्रमण की अवधि एकसमान ना हो ?
- (4) बुध सर्वाधिक गर्म ग्रह क्यों है ?

[Question ID = 87][Question Description = S6_Science_Q087]

1. 1 [Option ID = 345]
2. 2 [Option ID = 346]
3. 3 [Option ID = 347]
4. 4 [Option ID = 348]

28)

A teacher gives the following task to the students of class VIII.

“Interview 10 children from your neighbourhood to find out their food habits and diet. On the basis of information collected, identify the healthy diet patterns in the children”

Which process skills are being promoted by this activity ?

- (1) observing, defining operationally
- (2) communicating, defining operationally
- (3) observing, questioning
- (4) observing, communicating

एक शिक्षक ने कक्षा VIII के विद्यार्थियों को निम्नलिखित कार्य दिया :

“अपने पड़ोस के 10 बच्चों के आहार एवं भोजन की आदतों को ज्ञात करने के लिए उनका साक्षात्कार करो। प्राप्त सूचना के आधार पर बच्चों में स्वस्थ आहार के पैटर्न की पहचान करो।”

इस क्रियाकलाप द्वारा किन प्रक्रिया कौशलों को प्रोत्साहित किया गया है?

- (1) अवलोकन, परिचालक परिभाषा बनाना
- (2) संप्रेषण परिचालक परिभाषा बनाना
- (3) अवलोकन, प्रश्न पूछना
- (4) अवलोकन, संप्रेषण

[Question ID = 88][Question Description = S6_Science_Q088]

- 1. 1 [Option ID = 349]
- 2. 2 [Option ID = 350]
- 3. 3 [Option ID = 351]
- 4. 4 [Option ID = 352]

29)

To encourage girls to pursue STEM related careers, which of the following strategies can a science teacher use ?

- (A) Use gender sensitive language
 - (B) Invite women scientists to class
 - (C) Engage students in examining stereotypes
 - (D) Make gender based groups in class
 - (E) Have separate instruction for girls
- (1) (A), (B), (D)
 - (2) (A), (B), (C)
 - (3) (C), (D), (E)
 - (4) (A), (B), (E)

बालिकाओं को STEM संबंधित पेशा चुनने के लिए विज्ञान का एक शिक्षक निम्न में से कौन-सी युक्ति का उपयोग कर सकता है?

- (A) लिंग संवेदी भाषा का उपयोग
 - (B) कक्षा में महिला वैज्ञानिकों को आमंत्रित करना
 - (C) रूढ़धारणाओं को जाँचने के लिए विद्यार्थियों को सम्मिलित करना
 - (D) कक्षा में लिंग आधारित समूह बनाना
 - (E) बालिकाओं के लिए पृथक निर्देश देना
- (1) (A), (B), (D)
 - (2) (A), (B), (C)
 - (3) (C), (D), (E)
 - (4) (A), (B), (E)

[Question ID = 89][Question Description = S6_Science_Q089]

- 1. 1 [Option ID = 353]
- 2. 2 [Option ID = 354]
- 3. 3 [Option ID = 355]
- 4. 4 [Option ID = 356]

30)

Which of the following strategies are desirable for assessing learners meaningfully in Science ?

- (1) Same tasks should be given to all learners for parity
- (2) Learners' wrong answers should be ignored
- (3) Learners' reasoning should be given importance
- (4) Importance should be given to precise vocabulary and definitions

विज्ञान में अधिगमकर्त्ताओं के अर्थपूर्ण मूल्यांकन के लिए निम्न में से कौन सी योजना वांछनीय है ?

- (1) समाहर्ता के लिये सभी अधिगमकर्त्ताओं को एकरूप कार्य देना
- (2) अधिगमकर्त्ताओं के गलत उत्तरों की नज़र अंदाज़ करना
- (3) अधिगमकर्त्ताओं की विवेचना को महत्व देना
- (4) सुनिश्चित शब्दावली एवं परिभाषाओं को महत्व देना

[Question ID = 90][Question Description = S6_Science_Q090]

1. 1 [Option ID = 357]
2. 2 [Option ID = 358]
3. 3 [Option ID = 359]
4. 4 [Option ID = 360]

Topic:- HIN_Q91-99_L1_P2_CTET

- 1) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

गद्यांश में भारत की बुराई का कारण बताया है _____।

- (1) भ्रष्टाचार की स्थिति
- (2) गरीबों का होना
- (3) गरीबों की हालत
- (4) शिक्षित लोग

[Question ID = 181][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q091]

1. 1 [Option ID = 721]
2. 2 [Option ID = 722]
3. 3 [Option ID = 723]
4. 4 [Option ID = 724]

- 2) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

अगर बच्चे शिक्षा तक नहीं पहुँच सकते तो _____।

- (1) तुम्हें घर पर पढ़ाना चाहिए
- (2) उन्हें छोड़ देना चाहिए
- (3) बच्चों को विशेष केंद्र भेजना चाहिए
- (4) स्वयं शिक्षा को बच्चों तक पहुँचना चाहिए

[Question ID = 182][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q092]

1. 1 [Option ID = 725]
2. 2 [Option ID = 726]
3. 3 [Option ID = 727]
4. 4 [Option ID = 728]

- 3) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

संन्यासियों को कौन-सा ज्ञान देने की बात की गई है?

- (1) आधुनिक विज्ञान का ज्ञान
- (2) भौतिक विषयों का ज्ञान
- (3) भौतिक शास्त्रों का ज्ञान
- (4) अलौकिक विषयों का ज्ञान

[Question ID = 183][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q093]

1. 1 [Option ID = 729]
2. 2 [Option ID = 730]
3. 3 [Option ID = 731]
4. 4 [Option ID = 732]

- 4) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

गद्यांश के अनुसार समुदाय के व्यक्तियों को स्वयं लोगों के पास पहुँचकर उन्हें शिक्षित करने का कार्य _____।

- (1) सोच-समझकर करना चाहिए
- (2) करने का शुल्क लेना चाहिए
- (3) नहीं करना चाहिए
- (4) करना चाहिए

[Question ID = 184][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q094]

1. 1 [Option ID = 733]
2. 2 [Option ID = 734]
3. 3 [Option ID = 735]
4. 4 [Option ID = 736]

- 5) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

बच्चे शिक्षा की बजाय अपने पिता की सहायता के लिए जाना क्यों पसंद करेंगे?

- (1) अपने आनंद के लिए
- (2) जीविकोपार्जन के लिए
- (3) बुनियादी मदद के लिए
- (4) पढ़ाई से बचने के लिए

[Question ID = 185][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q095]

1. 1 [Option ID = 737]
2. 2 [Option ID = 738]
3. 3 [Option ID = 739]

- 6) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

संन्यासियों के किन गुणों की चर्चा की गई है?

- (1) निष्ठावान एवं निस्वार्थ भाव वाले
- (2) निष्ठावान एवं भौतिक विषय जानने वाले
- (3) भौतिक विषय एवं धर्मोपदेश देने वाले
- (4) निष्ठावान एवं निरुद्देश्य यायावरी प्रवृत्ति वाले

[Question ID = 186][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q096]

1. 1 [Option ID = 741]
2. 2 [Option ID = 742]
3. 3 [Option ID = 743]
4. 4 [Option ID = 744]

- 7) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

‘संन्यासी’ का विग्रह है –

- (1) सन् + न्यासी
- (2) सं + न्यासी
- (3) सम् + न्यासी
- (4) सन्य + आसी

[Question ID = 187][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q097]

1. 1 [Option ID = 745]
2. 2 [Option ID = 746]

3. 3 [Option ID = 747]
4. 4 [Option ID = 748]

8) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

‘धर्मोपदेश’ का संधि-विच्छेद है -

- (1) धर्मो + पदेश
- (2) धर्मो + उपदेश
- (3) धर्मोप + देश
- (4) धर्म + उपदेश

[Question ID = 188][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q098]

1. 1 [Option ID = 749]
2. 2 [Option ID = 750]
3. 3 [Option ID = 751]
4. 4 [Option ID = 752]

9) निचे दिए गए गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

एक बात जो भारत वर्ष में सभी बुराइयों की जड़ में है, वह है गरीबों की अवस्था। मान लो तुमने प्रत्येक गाँव में एक निःशुल्क पाठशाला खोल दी पर तो भी उससे कोई लाभ न होगा, क्योंकि गरीब लड़के पाठशाला में आने की अपेक्षा अपने पिता की सहायता करने खेतों में जाना या जीविका के लिए और कोई धंधा करना अधिक पसंद करेंगे। यदि गरीब बालक शिक्षा लेने नहीं आ सकता तो शिक्षा को ही उसके पास पहुँचना चाहिए। हमारे देश में सहस्रों निष्ठावान, स्वार्थ-त्याग संन्यासी हैं, जो एक ग्राम से दूसरे ग्राम में धर्मोपदेश करते हैं। यदि उनमें से कुछ को भौतिक विषयों के भी शिक्षक के रूप में संगठित किया जा सके, तो वे एक स्थान से दूसरे स्थान को, एक दरवाजे से दूसरे दरवाजे को न केवल धर्मोपदेश करते हुए वरन् शिक्षा-कार्य भी करते हुए जाएँगे। जनसमूह में शिक्षा का प्रसार करना आवश्यक है।

‘प्रति + एक’ की संधि होगी -

- (1) प्रतिएक
- (2) प्रत्येक
- (3) प्रतिक
- (4) प्रतीक

[Question ID = 189][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q099]

1. 1 [Option ID = 753]

2. 2 [Option ID = 754]
3. 3 [Option ID = 755]
4. 4 [Option ID = 756]

Topic:- HIN_Q100-105_L1_P2_CTET

- 1) निचे दिए गए पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

तन से, मन से, वचन से, करो सदा सत्कर्म।
सब धर्मों का सार है, यही है मानव-धर्म॥
कपट, क्रोध, छल, लोभ से रहित प्रेम-व्यवहार।
सबसे मिल-जुलकर रहो, सकल विश्व-परिवार॥
कर्म वही जिनसे मिले, सदा जगत में मान।
जिनकी सब निंदा करें, उन्हें त्याज्य ही जान ॥

मानव का धर्म है -

- (1) सब धर्मों का पालन करना
- (2) अच्छे कार्य करना
- (3) केवल सच बोलना
- (4) केवल सेवा करना

[Question ID = 190][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q100]

1. 1 [Option ID = 757]
2. 2 [Option ID = 758]
3. 3 [Option ID = 759]
4. 4 [Option ID = 760]

- 2) निचे दिए गए पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

तन से, मन से, वचन से, करो सदा सत्कर्म।
सब धर्मों का सार है, यही है मानव-धर्म॥
कपट, क्रोध, छल, लोभ से रहित प्रेम-व्यवहार।
सबसे मिल-जुलकर रहो, सकल विश्व-परिवार॥
कर्म वही जिनसे मिले, सदा जगत में मान।
जिनकी सब निंदा करें, उन्हें त्याज्य ही जान ॥

प्रेम भरे व्यवहार में क्या होना चाहिए?

- (1) उपहार भेंट करना
- (2) प्रेम का लोभ
- (3) क्रोध से मुक्ति
- (4) निष्कपटता

[Question ID = 191][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q101]

1. 1 [Option ID = 761]

2. 2 [Option ID = 762]
3. 3 [Option ID = 763]
4. 4 [Option ID = 764]

3) निचे दिए गए पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

तन से, मन से, वचन से, करो सदा सत्कर्म।
सब धर्मों का सार है, यही है मानव-धर्म ॥
कपट, क्रोध, छल, लोभ से रहित प्रेम-व्यवहार।
सबसे मिल-जुलकर रहो, सकल विश्व-परिवार ॥
कर्म वही जिनसे मिले, सदा जगत में मान।
जिनकी सब निंदा करें, उन्हें त्याज्य ही जान ॥

कविता में किन्हें त्यागने की बात की है?

- (1) जो सबकी निंदा करते हैं।
- (2) जिनकी सब बुराई करते हैं।
- (3) जो सबको मान देते हैं।
- (4) जिनकी सब प्रशंसा करते हैं।

[Question ID = 192][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q102]

1. 1 [Option ID = 765]
2. 2 [Option ID = 766]
3. 3 [Option ID = 767]
4. 4 [Option ID = 768]

4) निचे दिए गए पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

तन से, मन से, वचन से, करो सदा सत्कर्म।
सब धर्मों का सार है, यही है मानव-धर्म ॥
कपट, क्रोध, छल, लोभ से रहित प्रेम-व्यवहार।
सबसे मिल-जुलकर रहो, सकल विश्व-परिवार ॥
कर्म वही जिनसे मिले, सदा जगत में मान।
जिनकी सब निंदा करें, उन्हें त्याज्य ही जान ॥

‘सकल विश्व-परिवार’ में _____ का भाव निहित है।

- (1) पूरा विश्व समान है
- (2) पूरा विश्व एकल परिवार है
- (3) सभी परिवार की तरह मिल-जुलकर रहें
- (4) सभी परिवार की माँगों को पूरा करें

[Question ID = 193][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q103]

1. 1 [Option ID = 769]
2. 2 [Option ID = 770]
3. 3 [Option ID = 771]
4. 4 [Option ID = 772]

- 5) निचे दिए गए पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

तन से, मन से, वचन से, करो सदा सत्कर्म।
सब धर्मों का सार है, यही है मानव-धर्म ॥
कपट, क्रोध, छल, लोभ से रहित प्रेम-व्यवहार।
सबसे मिल-जुलकर रहो, सकल विश्व-परिवार ॥
कर्म वही जिनसे मिले, सदा जगत में मान।
जिनकी सब निंदा करें, उन्हें त्याज्य ही जान ॥

किन कार्यों को करने से मान-सम्मान मिलता है?

- (1) बड़े कार्य करने से
- (2) सत्कर्म करने से
- (3) आविष्कार करने से
- (4) रोगियों की सेवा से

[Question ID = 194][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q104]

1. 1 [Option ID = 773]
2. 2 [Option ID = 774]
3. 3 [Option ID = 775]
4. 4 [Option ID = 776]

- 6) निचे दिए गए पद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए तथा पूछे गए प्रश्न के लिए सबसे उपयुक्त विकल्प का चयन कीजिए।

तन से, मन से, वचन से, करो सदा सत्कर्म।
सब धर्मों का सार है, यही है मानव-धर्म ॥
कपट, क्रोध, छल, लोभ से रहित प्रेम-व्यवहार।
सबसे मिल-जुलकर रहो, सकल विश्व-परिवार ॥
कर्म वही जिनसे मिले, सदा जगत में मान।
जिनकी सब निंदा करें, उन्हें त्याज्य ही जान ॥

‘जगत’ शब्द है -

- (1) शब्द - युग्म
- (2) विशेषण शब्द
- (3) समानार्थी शब्द
- (4) अनेकार्थी शब्द

[Question ID = 195][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q105]

1. 1 [Option ID = 777]
2. 2 [Option ID = 778]
3. 3 [Option ID = 779]
4. 4 [Option ID = 780]

1) बच्चे सामाजिक अन्तःक्रिया के माध्यम से भाषा अर्जित करते हैं। इस विचार का प्रतिपादन किसके द्वारा किया गया है?

- (1) पियाजे
- (2) वाइगोत्स्की
- (3) चॉम्स्की
- (4) स्किनर

[Question ID = 196][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q106]

- 1. 1 [Option ID = 781]
- 2. 2 [Option ID = 782]
- 3. 3 [Option ID = 783]
- 4. 4 [Option ID = 784]

2) एक सात माह की बालिका व्यंजन और स्वरों का प्रयोग करते हुए आवाजें निकालती है। उसके सम्प्रेषण को क्या कहा जाएगा?

- (1) भाषिक वाक्
- (2) कूजन (कूयिंग)
- (3) स्वनिम
- (4) बबलाना

[Question ID = 197][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q107]

- 1. 1 [Option ID = 785]
- 2. 2 [Option ID = 786]
- 3. 3 [Option ID = 787]
- 4. 4 [Option ID = 788]

3) निम्नलिखित में से किसे सुनियोजित बातचीत कहा जाएगा?

- (1) संरचित
- (2) अल्प
- (3) दीर्घ
- (4) यादृच्छिक

[Question ID = 198][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q108]

- 1. 1 [Option ID = 789]
- 2. 2 [Option ID = 790]
- 3. 3 [Option ID = 791]
- 4. 4 [Option ID = 792]

4) विद्यार्थी पाठ्यसामग्री के भिन्न-भिन्न भागों को सुनते या पढ़ते हैं, उसके पश्चात् कार्य पूरा करने के लिए दूसरों के साथ सूचना का आदान-प्रदान करते हैं, इसे क्या कहते हैं?

- (1) प्रवाह में बोला गया श्रुतलेख
- (2) संयुक्त श्रुतलेख
- (3) जिगसॉ श्रुतलेख
- (4) आंशिक श्रुतलेख

[Question ID = 199][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q109]

- 1. 1 [Option ID = 793]
- 2. 2 [Option ID = 794]
- 3. 3 [Option ID = 795]
- 4. 4 [Option ID = 796]

5) एक भाषा अध्यापक के संज्ञान में यह बात आई कि कक्षा सात के विद्यार्थी को कहानी को पुनः कहने में कठिनाई आ रही है। उसके कथन में प्रवाह नहीं है और कक्षा में जिन शब्दों पर चर्चा की गई थी, वह उन शब्दों को भी समझ नहीं पा रहा है। भाषा संबंधी इस विकार को क्या कहते हैं?

- (1) डिस्फेजिया
- (2) डिस्ग्राफिया
- (3) डिस्प्रेक्सिया
- (4) डिस्कैलकुलिया

[Question ID = 200][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q110]

1. 1 [Option ID = 797]
2. 2 [Option ID = 798]
3. 3 [Option ID = 799]
4. 4 [Option ID = 800]

6) एक अध्यापिका प्रत्येक सत्र के अंत में अपने विद्यार्थियों का भाषा कौशलों का परीक्षण करती हैं। इससे उसे किस तरह की सहायता मिलेगी?

- (1) विद्यार्थियों की भाषिक निपुणता का आकलन करने में।
- (2) भाषा सीखने के प्रति उनकी अभिरुचि का मापन करने में।
- (3) उन्हें अंक देने में।
- (4) पाठ्यचर्या के उद्देश्य निर्धारित करने में।

[Question ID = 201][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q111]

1. 1 [Option ID = 801]
2. 2 [Option ID = 802]
3. 3 [Option ID = 803]
4. 4 [Option ID = 804]

7) भाषा की कक्षा में आकलन किया जाना चाहिए _____।

- (1) यह जानने के लिए कि विद्यार्थियों ने पाठ से संबंधित प्रश्नों के उत्तर याद किए हैं या नहीं।
- (2) शिक्षण-अधिगम-प्रक्रिया के दौरान किया जाना चाहिए।
- (3) यह जानने के लिए कि अध्यापक पढ़ाने में कितना निपुण है।
- (4) पाठ पूरा होने के पश्चात् किया जाना चाहिए।

[Question ID = 202][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q112]

1. 1 [Option ID = 805]
2. 2 [Option ID = 806]
3. 3 [Option ID = 807]
4. 4 [Option ID = 808]

- 8) कोड मिश्रण और कोड परिवर्तन के बारे में कौन-सा कथन सही है?
- (1) कोड मिश्रण वह है जब कोई एक ही वार्तालाप में दो या अधिक भाषाओं का विकल्प के रूप में इस्तेमाल करती है जबकि कोड परिवर्तन वह है जब कोई एक भाषा से कोई एक शब्द या वाक्यांश बोलती है और दूसरा शब्द या वाक्यांश दूसरी भाषा से बोलती है।
 - (2) कोड मिश्रण और कोड परिवर्तन एक-दूसरे के पर्यायवाची हैं।
 - (3) कोड मिश्रण वह है जब कोई एक ही वार्तालाप में एक भाषा से कोई एक शब्द या वाक्यांश तथा दूसरा शब्द या वाक्यांश दूसरी भाषा से बोलती है जबकि कोड परिवर्तन वह है जब कोई दो या अधिक भाषाओं का विकल्प के रूप में इस्तेमाल करती है।
 - (4) कोड मिश्रण और कोड परिवर्तन सिर्फ एक भाषा बोलने वालों द्वारा प्रयुक्त किया जाता है।

[Question ID = 203][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q113]

1. 1 [Option ID = 809]
2. 2 [Option ID = 810]
3. 3 [Option ID = 811]
4. 4 [Option ID = 812]

- 9) निम्नलिखित में से कौन-सा कथन पठन और लेखन कौशल के मध्य संबंध को दर्शाता है?
- (1) एक बच्ची जो लिख नहीं सकती, वह पढ़ भी नहीं सकती।
 - (2) पठन और लेखन कौशल एकीकृत/समावेशित हैं।
 - (3) पठन और लेखन पृथक-पृथक सिखाना चाहिए।
 - (4) यदि कोई बालक इनमें से किसी एक कौशल में अच्छा है तो निश्चित रूप से वह दूसरे में भी अच्छा होगा।

[Question ID = 204][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q114]

1. 1 [Option ID = 813]
2. 2 [Option ID = 814]
3. 3 [Option ID = 815]
4. 4 [Option ID = 816]

- 10) एक अध्यापक विद्यार्थियों को रेखांकित शब्दों के स्थान पर सही विकल्प देने के लिए कहती है। वह किस कौशल का आकलन नहीं कर रही है?
- (1) श्रवण (ध्यान से)
 - (2) लेखन
 - (3) पठन
 - (4) सुनना

[Question ID = 205][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q115]

1. 1 [Option ID = 817]
2. 2 [Option ID = 818]
3. 3 [Option ID = 819]
4. 4 [Option ID = 820]

- 11) प्रक्रिया आधारित लेखन उपागम के चरण कौन-से हैं?
- (1) लेखनपूर्व-प्रारूपण-संशोधन-संपादन-प्रकाशन
 - (2) लेखनपूर्व-संशोधन-संपादन-लेखन-प्रकाशन
 - (3) लेखनपूर्व-संपादन-संशोधन-लेखन-प्रकाशन
 - (4) लेखन-संशोधन-लेखनपूर्व-संपादन-प्रकाशन

[Question ID = 206][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q116]

1. 1 [Option ID = 821]
2. 2 [Option ID = 822]
3. 3 [Option ID = 823]
4. 4 [Option ID = 824]

12) विशिष्ट तथ्यों को जानने के लिए किया गया पठन क्या कहलाता है?

- (1) बारीकी से पठन
- (2) सरसरी तौर पर पठन
- (3) डिकोडिंग
- (4) विस्तृत पठन

[Question ID = 207][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q117]

1. 1 [Option ID = 825]
2. 2 [Option ID = 826]
3. 3 [Option ID = 827]
4. 4 [Option ID = 828]

13) कक्षा में सामाजिक भाषा को समुन्नत करने के लिए अध्यापक को क्या करना चाहिए?

- (1) विद्यार्थियों को बाल दिवस की रिपोर्ट लिखने के लिए कहें।
- (2) विद्यार्थियों को एक-दूसरे के साथ अन्तःक्रिया करने के अवसर दें।
- (3) विद्यार्थियों को अपने जन्मदिन पर आमंत्रित करने के लिए एक निमन्त्रण पत्र बनाने के लिए कहें।
- (4) विद्यार्थियों को पाठ्य सामग्री का सारांशीकरण करने के लिए कहें।

[Question ID = 208][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q118]

1. 1 [Option ID = 829]
2. 2 [Option ID = 830]
3. 3 [Option ID = 831]
4. 4 [Option ID = 832]

14) अध्यापिका ने शिक्षार्थियों को कक्षापुस्तकालय से कहानी की पुस्तक चुनने और व्यक्तिगत रूप से पढ़ने के लिए कहा। वह किस तरह के पठन को समुन्नत करना चाहती हैं?

- (1) तीव्र पठन
- (2) विस्तृत पठन
- (3) समालोचनात्मक पठन
- (4) सहभागी पठन

[Question ID = 209][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q119]

1. 1 [Option ID = 833]
2. 2 [Option ID = 834]
3. 3 [Option ID = 835]
4. 4 [Option ID = 836]

15) कक्षा छह की अध्यापिका अपनी कक्षा में बच्चों की वर्तनी और विराम-चिह्न विधान में सुधार लाने के लिए विभिन्न गतिविधियाँ करवाती हैं। इससे विद्यार्थियों को किस तरह की मदद मिलेगी?

- (1) प्रवाह का संवर्द्धन होगा।
- (2) श्रवण कौशलों का संवर्द्धन होगा।
- (3) सटीकता में सुधार होगा।
- (4) शब्द-संपदा में सुधार होगा।

[Question ID = 210][Question Description = S6_Hindi Content/Pedagogy_Q120]

1. 1 [Option ID = 837]
2. 2 [Option ID = 838]
3. 3 [Option ID = 839]
4. 4 [Option ID = 840]

Topic:- Gujarati_Q121-128_L2_P2_CTET

1) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માગતી હતી જે કરવા માગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીવંત થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્દાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ રોકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સાચું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિતેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનારે વળતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમરે મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

ડોશીમા જીવનના કયા પડાવે પોતાની મરજીનાં માલિક છે?

- (1) બાલ્યાવસ્થા
- (2) કિશોરાવસ્થા
- (3) વૃદ્ધાવસ્થા
- (4) પ્રોઢાવસ્થા

[Question ID = 541][Question Description = S6_Gujarati_Q121]

1. 1 [Option ID = 2161]
2. 2 [Option ID = 2162]
3. 3 [Option ID = 2163]
4. 4 [Option ID = 2164]

2) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માંગતી હતી જે કરવા માંગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્ધાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ રોકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સાચું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એંસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિત્તેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનારે વખતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમરે મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

ડોશીમાને કઈ બાબત કષ્ટરૂપ છે?

- (1) વિસ્તૃતિ
- (2) થાક
- (3) અકાર્ય
- (4) જીર્ણ તન

[Question ID = 542][Question Description = S6_Gujarati_Q122]

1. 1 [Option ID = 2165]
2. 2 [Option ID = 2166]
3. 3 [Option ID = 2167]
4. 4 [Option ID = 2168]

3) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માંગતી હતી જે કરવા માંગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્ધાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ રોકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સાચું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એંસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિત્તેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનારે વખતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમરે મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

ડોશીમાને શેનો બિલકુલ અફસોસ નથી?

- (1) બિમારી
- (2) કષ્ટ
- (3) વિસ્તૃતિ
- (4) દુઃખ

[Question ID = 543][Question Description = S6_Gujarati_Q123]

1. 1 [Option ID = 2169]
2. 2 [Option ID = 2170]
3. 3 [Option ID = 2171]
4. 4 [Option ID = 2172]

4) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માંગતી હતી જે કરવા માંગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્ધાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ રોકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સાચું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એંસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિત્તેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનારે વખતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમરે મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

ડોશીમાને કેવો પ્રવાસ કરવો છે?

- (1) પ્રકૃતિને લગતો
- (2) ધાર્મિક સ્થળનો
- (3) જેમાં કંઈ સાથે લઈ જવાનું ન હોય
- (4) આરામદાયક

[Question ID = 544][Question Description = S6_Gujarati_Q124]

1. 1 [Option ID = 2173]
2. 2 [Option ID = 2174]
3. 3 [Option ID = 2175]
4. 4 [Option ID = 2176]

5) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માંગતી હતી જે કરવા માંગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્ધાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ રોકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સાચું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એંસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિત્તેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનારે વખતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમરે મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

‘શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારી ફેંકી દેવાનું છે’ માં કયો અલંકાર છે?

- (1) ઉપમા
- (2) રૂપક
- (3) ઉત્પ્રક્ષા
- (4) અનન્વય

[Question ID = 545][Question Description = S6_Gujarati_Q125]

1. 1 [Option ID = 2177]
2. 2 [Option ID = 2178]
3. 3 [Option ID = 2179]
4. 4 [Option ID = 2180]

6) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માંગતી હતી જે કરવા માંગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્ધાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ રોકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સારું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એંસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિત્તેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનર વખતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમર મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

‘જીર્ણ’ શબ્દનો વિરોધી શબ્દ શોધો.

- (1) જૂનું
- (2) નવીન
- (3) વાપરેલું
- (4) ફાટેલું

[Question ID = 546][Question Description = S6_Gujarati_Q126]

1. 1 [Option ID = 2181]
2. 2 [Option ID = 2182]
3. 3 [Option ID = 2183]
4. 4 [Option ID = 2184]

7) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માંગતી હતી જે કરવા માંગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્ધાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ રોકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સાચું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એંસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિત્તેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનર વખતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમર મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

‘સારા’ શબ્દનો શિષ્ટ અર્થ આપો.

- (1) બદલે
- (2) વિના
- (3) વાનગી
- (4) બનવું

[Question ID = 547][Question Description = S6_Gujarati_Q127]

1. 1 [Option ID = 2185]
2. 2 [Option ID = 2186]
3. 3 [Option ID = 2187]
4. 4 [Option ID = 2188]

8) નીચે આપેલો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી આપો.

એક અનામ ડોશીમાએ લખ્યું છે: “કદાચ મારી આખી જિંદગીમાં પહેલી વાર એવું બન્યું છે કે હું જે બનવા માંગતી હતી જે કરવા માંગતી હતી તે કરી શકું છું. મને રોકનાર કોઈ નથી. હું મારી મરજીની માલિક છું. હું આઝાદ છું. હું ઘડપણમાં મળેલી મુક્તિનો આનંદ માણી શકું છું. મારું ઘસાઈ ગયેલું શરીર મને ચોક્કસ તકલીફ આપે છે. મોઢાની કરચલીઓ અને લખડી ગયેલી ચામડી, ઘૂંટણમાં દુઃખાવો. પરંતુ એનો મને અફસોસ નથી કારણ કે મેં મારા શરીર પાસે બહુ કામ લીધું છે. આમ પણ થોડાં વરસો પછી મારે મારું શરીર જીર્ણ થયેલા વસ્ત્રની જેમ ઉતારીને ફેંકી દેવાનું છે. મારી પાસે જે કંઈ છે - મારો સુંદર પરિવાર મારાં સમજુ અને સ્નેહાળ મિત્રો, મારો ભૂતકાળ - એમાનું કશુંપણ હું મારા નબળા પડી ગયેલા શરીરના સાટામાં અદલબદલ કરું નહીં. હવે મારે જે ખાવું હોય તે બિન્ધાસ્ત ખાઈ શકું છું, પૈસાની ચિંતા કર્યો વિના મારે જે ખરીદવું હોય તે ખરીદી શકું છું. હવે મારે ભવિષ્ય માટે કશુંપણ ચેકાણ કરવાની જરૂર નથી. મારી પાસે જે કંઈ છે તેમાંનું કશું મારી સાથે આવવાનું નથી. હવે મારે એવો છેલ્લો પ્રવાસ કરવાનો છે, જેમાં ખાલી હાથે જવાનું ફરજિયાત છે. ઘડપણમાં પોઝિટીવ બનવું સહેલું છે. બીજા લોકો તમારા માટે શું કહેશે એની પરવા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. મેં આ ઉંમરે સાચું શું અને ખોટું શું એ વિશે પરવા કરવાનું બંધ કર્યું છે. મેં ભૂલો કરવાનો અધિકાર મેળવી લીધો છે.” ઘરડાં સ્ત્રી-પુરુષો માટેની એક સંસ્થાના સંચાલકો એમના સભ્યોને પિકનિક પર લઈ ગયા હતા. ત્યાં એમણે આખો દિવસ બહુ મજા કરી, એકબીજાને મળ્યાં, સુખદુઃખની વાતો કરી. એમાં જયોર્જ નામનો એંસી વરસનો જયોર્જ અને સરિયા નામની સિત્તેર-પંચોતેર વરસની મહિલા બહુ નજીક આવી ગયાં. આખો દિવસ એકબીજાનો હાથ પકડીને ફર્યા. છૂટાં પડતાં પહેલાં કિનારે વખતે જયોર્જ મારિયાને અચાનક પૂછ્યું, “તું મારી સાથે લગ્ન કરશે?” મારિયાએ તરત જ હા પાડી. પોતપોતાને ઘેર ગયાં. બીજે દિવસે સવારે જયોર્જ સાંજે થયેલી વાત વિશે વિચારવા લાગ્યો. એને યાદ આવતું નહોતું કે મારિયાએ એની સાથે લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી. બહુ વિચાર્યું, પણ કશું યાદ આવ્યું નહીં. એથી એણે મારિયાને ફોન કર્યો. પૂછ્યું - “તમે કાલે મને લગ્ન કરવાની હા પાડી હતી કે ના પાડી હતી? હવે આ ઉંમરે મને બહુ યાદ રહેતું નથી, એથી તમને પૂછું છે.” મારિયાએ જવાબ આપ્યો, “અલબત્ત મેં તમને હા પાડી હતી. સારું થયું, તમે મને ફોન કર્યો, નહીંતર હું આખી જિંદગી વિચાર્યા જ કરત કે મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ કોણે મૂક્યો હશે.”

‘સુખ-દુઃખ’ કયો સમાસ થશે?

- (1) ઉપપદ
- (2) ંંજ
- (3) બહુવ્રીહી
- (4) મધ્યમપદલોપી

[Question ID = 548][Question Description = S6_Gujarati_Q128]

1. 1 [Option ID = 2189]
2. 2 [Option ID = 2190]
3. 3 [Option ID = 2191]
4. 4 [Option ID = 2192]

Topic:- Gujarati_Q129-135_L2_P2_CTET

1) નીચેનો ફક્તો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં જવાબ શોધો.

કામને મુશ્કેલ ગણવાના માપદંડો માણસની શક્તિ, સામર્થ્ય, સાધનો, વગવર્યસ, સંકલ્પશક્તિ, લક્ષ્યાંક, સમજણ વગેરે પૈકી તે પોતે શાને મહત્વ આપે છે તેના પર અવલંબિત છે. જે કામ કરતાં માણસને વધુ કષ્ટ પડે તેને તે મુશ્કેલ માને છે. આમ મુશ્કેલીને માણસ સહનશીલતાના ત્રાજવાથી જ સૌ પ્રથમ તપાસે છે. જેમાં આદિ, વ્યાદિ, ઉપાદિની આંધી સર્જવાની શક્યતા હોય તે કાર્ય મુશ્કેલ એવું માણસનું સીધું ગણિત હોય છે. મુશ્કેલ કાર્યોની યાદીમાં સૌથી મોખરે છે તડકાછાયાંની પળોમાં મનને ચંચળ બનતું રોકવાનું. ધૈર્યવાન અને અડગ મનોવૃત્તિ ધરાવનાર માણસ ગમે તેવું કઠણ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે. બહારના શત્રુઓ સામે લડવો કરતાં પોતાની અંદરના શત્રુઓ સામે લડવાનું કામ વધુ કપરું છે. જાત સાથે લડનારા લોકો જ જગ સામે લડી શક્યા છે. જીતી શક્યા છે. જીતી શકે છે. જગતમાં આપણને એવાં અનેક ઉદાહરણ જોવા મળશે કે સંકલ્પશૂન્ય સિંહોને સંપ્રેરિત થયેલા સસલાં પણ પોતાના દૃઢ મનોબળથી અજેય શક્તિથી હરાવી શક્યાં છે, ભયાનક વરાહને પણ નિર્ભય શિયાળવાએ પરાજિત કરી દીધા છે. માણસ બધા બંધનો બહાદુરીથી તોડી શકે છે, પણ મોહન બંધન આસાનીથી તોડી શકતો નથી. એટલે મોહમુક્ત થવાનું કામ વૈરાગીઓને મન મુશ્કેલ કાર્યો પૈકીનું એક છે. આપણે ભય, સ્વાર્થ કે ગણતરીને કારણે આપણા અંગત અભિપ્રાયને ઊગતાં પહેલાં જ કાયરતાની મનોગત ભોમમાં ‘વિષ પીતો’ કરી દઈએ છીએ. ધીરે ધીરે આપણે સત્ય બોલવાને પણ ‘સાહસ’ ગણતા થઈ જઈએ છીએ. ઢોર ચરાવનારો જેમ ઢોરને કાબુમાં રાખે તેમ વિસંકલ્પશક્તિ પોતાની મેળે જ વિકસિત થતી નથી. સંકલ્પ શક્તિના અભાવે તમે તમારા જીવસંકલ્પશક્તિ એને પોતાની જાત ઉપરનો કાબુ કે સ્વયં-શિસ્ત લગભગ એક-બીજાના પૂરક છે એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. વળતા લક્ષ્યાંકો સુધી ન પહોંચી શકે એ પણ બની શકે છે. વિચારોને કાબુમાં કરવા જોઈએ.

કાર્યના કઠિનતામૂલ્યનો આધાર શેના પર છે?

- (1) માણસની મહત્વાકાંક્ષા
- (2) માણસની ઈચ્છાશક્તિ
- (3) માણસની માન્યતા
- (4) માણસની કાર્યશક્તિ

[Question ID = 549][Question Description = S6_Gujarati_Q129]

1. 1 [Option ID = 2193]
2. 2 [Option ID = 2194]
3. 3 [Option ID = 2195]
4. 4 [Option ID = 2196]

2) નીચેનો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં જવાબ શોધો.

કામને મુશ્કેલ ગણવાના માપદંડો માણસની શક્તિ, સામર્થ્ય, સાધનો, વગવર્યસ, સંકલ્પશક્તિ, લક્ષ્યાંક, સમજણ વગેરે પૈકી તે પોતે શાને મહત્વ આપે છે તેના પર અવલંબિત છે. જે કામ કરતાં માણસને વધુ કષ્ટ પડે તેને તે મુશ્કેલ માને છે. આમ મુશ્કેલીને માણસ સહનશીલતાના ત્રાજવાથી જ સૌ પ્રથમ તપાસે છે. જેમાં આદિ, વ્યાદિ, ઉપાદિની આંધી સર્જવાની શક્યતા હોય તે કાર્ય મુશ્કેલ એવું માણસનું સીધું ગણિત હોય છે. મુશ્કેલ કાર્યોની યાદીમાં સૌથી મોખરે છે તડકાછાયાંની પળોમાં મનને ચંચળ બનતું રોકવાનું. ધૈર્યવાન અને અડગ મનોવૃત્તિ ધરાવનાર માણસ ગમે તેવું કઠણ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે. બહારના શત્રુઓ સામે લડવો કરતાં પોતાની અંદરના શત્રુઓ સામે લડવાનું કામ વધુ કપરું છે. જાત સાથે લડનારા લોકો જ જગ સામે લડી શક્યા છે. જીતી શક્યા છે. જીતી શકે છે. જગતમાં આપણને એવાં અનેક ઉદાહરણ જોવા મળશે કે સંકલ્પશૂન્ય સિંહોને સંપ્રેરિત થયેલા સસલાં પણ પોતાના દૃઢ મનોબળથી અજેય શક્તિથી હરાવી શક્યાં છે, ભયાનક વરાહને પણ નિર્ભય શિયાળવાએ પરાજિત કરી દીધા છે. માણસ બધા બંધનો બહાદુરીથી તોડી શકે છે, પણ મોહન બંધન આસાનીથી તોડી શકતો નથી. એટલે મોહમુક્ત થવાનું કામ વૈરાગીઓને મન મુશ્કેલ કાર્યો પૈકીનું એક છે. આપણે ભય, સ્વાર્થ કે ગણતરીને કારણે આપણા અંગત અભિપ્રાયને ઊગતાં પહેલાં જ કાયરતાની મનોગત ભોમમાં ‘વિષ પીતો’ કરી દઈએ છીએ. ધીરે ધીરે આપણે સત્ય બોલવાને પણ ‘સાહસ’ ગણતા થઈ જઈએ છીએ. ઢોર ચરાવનારો જેમ ઢોરને કાબુમાં રાખે તેમ વિસંકલ્પશક્તિ પોતાની મેળે જ વિકસિત થતી નથી. સંકલ્પ શક્તિના અભાવે તમે તમારા જીવસંકલ્પશક્તિ એને પોતાની જાત ઉપરનો કાબુ કે સ્વયં-શિસ્ત લગભગ એક-બીજાના પૂરક છે એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. વળતા લક્ષ્યાંકો સુધી ન પહોંચી શકે એ પણ બની શકે છે. વિચારોને કાબુમાં કરવા જોઈએ.

કેવું કાર્ય માણસને મુશ્કેલ લાગે છે?

- (1) જે કરવું આફતરૂપ લાગે
- (2) જેમાં વિદ્વજ આવે
- (3) જેમાં ખર્ચ થાય
- (4) જે સમય માંગે

[Question ID = 550][Question Description = S6_Gujarati_Q130]

1. 1 [Option ID = 2197]
2. 2 [Option ID = 2198]
3. 3 [Option ID = 2199]
4. 4 [Option ID = 2200]

3) નીચેનો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં જવાબ શોધો.

કામને મુશ્કેલ ગણવાના માપદંડો માણસની શક્તિ, સામર્થ્ય, સાધનો, વગવર્યસ્, સંકલ્પશક્તિ, લક્ષ્યાંક, સમજણ વગેરે પૈકી તે પોતે શાને મહત્વ આપે છે તેના પર અવલંબિત છે. જે કામ કરતાં માણસને વધુ કષ્ટ પડે તેને તે મુશ્કેલ માને છે. આમ મુશ્કેલીને માણસ સહનશીલતાના ત્રાજવાથી જ સૌ પ્રથમ તપાસે છે. જેમાં આદિ, વ્યાદિ, ઉપાદિની આંધી સર્જવાની શક્યતા હોય તે કાર્ય મુશ્કેલ એવું માણસનું સીધું ગણિત હોય છે. મુશ્કેલ કાર્યોની યાદીમાં સૌથી મોખરે છે તડકાછાયાંની પળોમાં મનને ચંચળ બનતું રોકવાનું. દૈર્યવાન અને અડગ મનોવૃત્તિ ધરાવનાર માણસ ગમે તેવું કઠણ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે. બહારના શત્રુઓ સામે લડવો કરતાં પોતાની અંદરના શત્રુઓ સામે લડવાનું કામ વધુ કપરું છે. જાત સાથે લડનારા લોકો જ જગ સામે લડી શક્યા છે. જીતી શક્યા છે. જીતી શકે છે. જગતમાં આપણને એવાં અનેક ઉદાહરણ જોવા મળશે કે સંકલ્પશૂન્ય સિંહોને સંપ્રેરિત થયેલા સસલાં પણ પોતાના દૃઢ મનોબળથી અજેય શક્તિથી હરાવી શક્યાં છે, ભયાનક વરાહને પણ નિર્ભય શિયાળવાએ પરાજિત કરી દીધા છે. માણસ બધા બંધનો બહાદુરીથી તોડી શકે છે, પણ મોહન બંધન આસાનીથી તોડી શકતો નથી. એટલે મોહમુક્ત થવાનું કામ વૈરાગીઓને મન મુશ્કેલ કાર્યો પૈકીનું એક છે. આપણે ભય, સ્વાર્થ કે ગણતરીને કારણે આપણા અંગત અભિપ્રાયને ઊગતાં પહેલાં જ કાયરતાની મનોગત ભોમમાં ‘વિષ પીતો’ કરી દઈએ છીએ. ધીરે ધીરે આપણે સત્ય બોલવાને પણ ‘સાહસ’ ગણતા થઈ જઈએ છીએ. ઢોર ચરાવનારો જેમ ઢોરને કાબુમાં રાખે તેમ વિસંકલ્પશક્તિ પોતાની મેળે જ વિકસિત થતી નથી. સંકલ્પ શક્તિના અભાવે તમે તમારા જીવસંકલ્પશક્તિ એને પોતાની જાત ઉપરનો કાબુ કે સ્વયં-શિસ્ત લગભગ એક-બીજાના પૂરક છે એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. વળતા લક્ષ્યાંકો સુધી ન પહોંચી શકે એ પણ બની શકે છે. વિચારોને કાબુમાં કરવા જોઈએ.

માણસને સૌથી અઘરું કાર્ય કયું લાગે છે?

- (1) જેમાં શરીરને બળ પડે
- (2) જેમાં મનને કષ્ટ પડે
- (3) સુખ-દુઃખમાં ધીરજ ધરવાનું
- (4) ક્રોધ પર કાબુ રાખવાનું

[Question ID = 551][Question Description = S6_Gujarati_Q131]

1. 1 [Option ID = 2201]
2. 2 [Option ID = 2202]
3. 3 [Option ID = 2203]
4. 4 [Option ID = 2204]

4) નીચેનો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં જવાબ શોધો.

કામને મુશ્કેલ ગણવાના માપદંડો માણસની શક્તિ, સામર્થ્ય, સાધનો, વગવર્યસ, સંકલ્પશક્તિ, લક્ષ્યાંક, સમજણ વગેરે પૈકી તે પોતે શાને મહત્વ આપે છે તેના પર અવલંબિત છે. જે કામ કરતાં માણસને વધુ કષ્ટ પડે તેને તે મુશ્કેલ માને છે. આમ મુશ્કેલીને માણસ સહનશીલતાના ત્રાજવાથી જ સૌ પ્રથમ તપાસે છે. જેમાં આદિ, વ્યાદિ, ઉપાદિની આંધી સર્જવાની શક્યતા હોય તે કાર્ય મુશ્કેલ એવું માણસનું સીધું ગણિત હોય છે. મુશ્કેલ કાર્યોની યાદીમાં સૌથી મોખરે છે તડકાછાયાંની પળોમાં મનને ચંચળ બનતું રોકવાનું. ધૈર્યવાન અને અડગ મનોવૃત્તિ ધરાવનાર માણસ ગમે તેવું કઠણ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે. બહારના શત્રુઓ સામે લડવો કરતાં પોતાની અંદરના શત્રુઓ સામે લડવાનું કામ વધુ કપરું છે. જાત સાથે લડનારા લોકો જ જગ સામે લડી શક્યા છે. જીતી શક્યા છે. જીતી શકે છે. જગતમાં આપણને એવાં અનેક ઉદાહરણ જોવા મળશે કે સંકલ્પશૂન્ય સિંહોને સંપ્રેરિત થયેલા સસલાં પણ પોતાના દૃઢ મનોબળથી અજેય શક્તિથી હરાવી શક્યાં છે, ભયાનક વરાહને પણ નિર્ભય શિયાળવાએ પરાજિત કરી દીધા છે. માણસ બધા બંધનો બહાદુરીથી તોડી શકે છે, પણ મોહન બંધન આસાનીથી તોડી શકતો નથી. એટલે મોહમુક્ત થવાનું કામ વૈરાગીઓને મન મુશ્કેલ કાર્યો પૈકીનું એક છે. આપણે ભય, સ્વાર્થ કે ગણતરીને કારણે આપણા અંગત અભિપ્રાયને ઊગતાં પહેલાં જ કાયરતાની મનોગત ભોમમાં ‘વિષ પીતો’ કરી દઈએ છીએ. ધીરે ધીરે આપણે સત્ય બોલવાને પણ ‘સાહસ’ ગણતા થઈ જઈએ છીએ. ઢોર ચરાવનારો જેમ ઢોરને કાબુમાં રાખે તેમ વિસંકલ્પશક્તિ પોતાની મેળે જ વિકસિત થતી નથી. સંકલ્પ શક્તિના અભાવે તમે તમારા જીવસંકલ્પશક્તિ એને પોતાની જાત ઉપરનો કાબુ કે સ્વયં-શિસ્ત લગભગ એક-બીજાના પૂરક છે એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. વળતા લક્ષ્યાંકો સુધી ન પહોંચી શકે એ પણ બની શકે છે. વિચારોને કાબુમાં કરવા જોઈએ.

કયા બળમાં અકલ્પનીય તાકાત રહેલી છે?

- (1) ભુજબળ
- (2) બાહુબળ
- (3) સંકલ્પબળ
- (4) ચંત્રબળ

[Question ID = 552][Question Description = S6_Gujarati_Q132]

1. 1 [Option ID = 2205]
2. 2 [Option ID = 2206]
3. 3 [Option ID = 2207]
4. 4 [Option ID = 2208]

5) નીચેનો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં જવાબ શોધો.

કામને મુશ્કેલ ગણવાના માપદંડો માણસની શક્તિ, સામર્થ્ય, સાધનો, વગવર્યસ, સંકલ્પશક્તિ, લક્ષ્યાંક, સમજણ વગેરે પૈકી તે પોતે શાને મહત્વ આપે છે તેના પર અવલંબિત છે. જે કામ કરતાં માણસને વધુ કષ્ટ પડે તેને તે મુશ્કેલ માને છે. આમ મુશ્કેલીને માણસ સહનશીલતાના ત્રાજવાથી જ સૌ પ્રથમ તપાસે છે. જેમાં આદિ, વ્યાદિ, ઉપાદિની આંધી સર્જવાની શક્યતા હોય તે કાર્ય મુશ્કેલ એવું માણસનું સીધું ગણિત હોય છે. મુશ્કેલ કાર્યોની યાદીમાં સૌથી મોખરે છે તડકાછાયાંની પળોમાં મનને ચંચળ બનતું રોકવાનું. ધૈર્યવાન અને અડગ મનોવૃત્તિ ધરાવનાર માણસ ગમે તેવું કઠણ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે. બહારના શત્રુઓ સામે લડવો કરતાં પોતાની અંદરના શત્રુઓ સામે લડવાનું કામ વધુ કપરું છે. જાત સાથે લડનારા લોકો જ જગ સામે લડી શક્યા છે. જીતી શક્યા છે. જીતી શકે છે. જગતમાં આપણને એવાં અનેક ઉદાહરણ જોવા મળશે કે સંકલ્પશૂન્ય સિંહોને સંપ્રેરિત થયેલા સસલાં પણ પોતાના દૃઢ મનોબળથી અજેય શક્તિથી હરાવી શક્યાં છે, ભયાનક વરાહને પણ નિર્ભય શિયાળવાએ પરાજિત કરી દીધા છે. માણસ બધા બંધનો બહાદુરીથી તોડી શકે છે, પણ મોહન બંધન આસાનીથી તોડી શકતો નથી. એટલે મોહમુક્ત થવાનું કામ વૈરાગીઓને મન મુશ્કેલ કાર્યો પૈકીનું એક છે. આપણે ભય, સ્વાર્થ કે ગણતરીને કારણે આપણા અંગત અભિપ્રાયને ઊગતાં પહેલાં જ કાયરતાની મનોગત ભોમમાં ‘વિષ પીતો’ કરી દઈએ છીએ. ધીરે ધીરે આપણે સત્ય બોલવાને પણ ‘સાહસ’ ગણતા થઈ જઈએ છીએ. ઢોર ચરાવનારો જેમ ઢોરને કાબુમાં રાખે તેમ વિસંકલ્પશક્તિ પોતાની મેળે જ વિકસિત થતી નથી. સંકલ્પ શક્તિના અભાવે તમે તમારા જીવસંકલ્પશક્તિ એને પોતાની જાત ઉપરનો કાબુ કે સ્વયં-શિસ્ત લગભગ એક-બીજાના પૂરક છે એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. વળતા લક્ષ્યાંકો સુધી ન પહોંચી શકે એ પણ બની શકે છે. વિચારોને કાબુમાં કરવા જોઈએ.

‘મનોવૃત્તિ’ કયો સમાસ થશે?

- (1) તત્પુરુષ
- (2) કર્મધારય
- (3) બહુવ્રિહી
- (4) મધ્યમપદલોપી

[Question ID = 553][Question Description = S6_Gujarati_Q133]

1. 1 [Option ID = 2209]
2. 2 [Option ID = 2210]
3. 3 [Option ID = 2211]
4. 4 [Option ID = 2212]

6) નીચેનો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં જવાબ શોધો.

કામને મુશ્કેલ ગણવાના માપદંડો માણસની શક્તિ, સામર્થ્ય, સાધનો, વગવર્યસ, સંકલ્પશક્તિ, લક્ષ્યાંક, સમજણ વગેરે પૈકી તે પોતે શાને મહત્વ આપે છે તેના પર અવલંબિત છે. જે કામ કરતાં માણસને વધુ કષ્ટ પડે તેને તે મુશ્કેલ માને છે. આમ મુશ્કેલીને માણસ સહનશીલતાના ત્રાજવાથી જ સૌ પ્રથમ તપાસે છે. જેમાં આદિ, વ્યાદિ, ઉપાદિની આંધી સર્જવાની શક્યતા હોય તે કાર્ય મુશ્કેલ એવું માણસનું સીધું ગણિત હોય છે. મુશ્કેલ કાર્યોની યાદીમાં સૌથી મોખરે છે તડકાછાયાંની પળોમાં મનને ચંચળ બનતું રોકવાનું. ધૈર્યવાન અને અડગ મનોવૃત્તિ ધરાવનાર માણસ ગમે તેવું કઠણ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે. બહારના શત્રુઓ સામે લડવો કરતાં પોતાની અંદરના શત્રુઓ સામે લડવાનું કામ વધુ કપરું છે. જાત સાથે લડનારા લોકો જ જગ સામે લડી શક્યા છે. જીતી શક્યા છે. જીતી શકે છે. જગતમાં આપણને એવાં અનેક ઉદાહરણ જોવા મળશે કે સંકલ્પશૂન્ય સિંહોને સંપ્રેરિત થયેલા સસલાં પણ પોતાના દૃઢ મનોબળથી અજેય શક્તિથી હરાવી શક્યાં છે, ભયાનક વરાહને પણ નિર્ભય શિયાળવાએ પરાજિત કરી દીધા છે. માણસ બધા બંધનો બહાદુરીથી તોડી શકે છે, પણ મોહન બંધન આસાનીથી તોડી શકતો નથી. એટલે મોહમુક્ત થવાનું કામ વૈરાગીઓને મન મુશ્કેલ કાર્યો પૈકીનું એક છે. આપણે ભય, સ્વાર્થ કે ગણતરીને કારણે આપણા અંગત અભિપ્રાયને ઊગતાં પહેલાં જ કાયરતાની મનોગત ભોમમાં ‘વિષ પીતો’ કરી દઈએ છીએ. ધીરે ધીરે આપણે સત્ય બોલવાને પણ ‘સાહસ’ ગણતા થઈ જઈએ છીએ. ઢોર ચરાવનારો જેમ ઢોરને કાબુમાં રાખે તેમ વિસંકલ્પશક્તિ પોતાની મેળે જ વિકસિત થતી નથી. સંકલ્પ શક્તિના અભાવે તમે તમારા જીવસંકલ્પશક્તિ એને પોતાની જાત ઉપરનો કાબુ કે સ્વયં-શિસ્ત લગભગ એક-બીજાના પૂરક છે એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. વળતા લક્ષ્યાંકો સુધી ન પહોંચી શકે એ પણ બની શકે છે. વિચારોને કાબુમાં કરવા જોઈએ.

‘કાયરતાની ભોમ’ કયો અલંકાર છે?

- (1) ઉપમા
- (2) રૂપક
- (3) ઉત્પ્રેક્ષા
- (4) અનંવય

[Question ID = 554][Question Description = S6_Gujarati_Q134]

1. 1 [Option ID = 2213]
2. 2 [Option ID = 2214]
3. 3 [Option ID = 2215]
4. 4 [Option ID = 2216]

7) નીચેનો ફકરો વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનાં જવાબ શોધો.

કામને મુશ્કેલ ગણવાના માપદંડો માણસની શક્તિ, સામર્થ્ય, સાધનો, વગવર્યસ, સંકલ્પશક્તિ, લક્ષ્યાંક, સમજણ વગેરે પૈકી તે પોતે શાને મહત્વ આપે છે તેના પર અવલંબિત છે. જે કામ કરતાં માણસને વધુ કષ્ટ પડે તેને તે મુશ્કેલ માને છે. આમ મુશ્કેલીને માણસ સહનશીલતાના ત્રાજવાથી જ સૌ પ્રથમ તપાસે છે. જેમાં આદિ, વ્યાદિ, ઉપાદિની આંધી સર્જવાની શક્યતા હોય તે કાર્ય મુશ્કેલ એવું માણસનું સીધું ગણિત હોય છે. મુશ્કેલ કાર્યોની યાદીમાં સૌથી મોખરે છે તડકાછાયાંની પળોમાં મનને ચંચળ બનતું રોકવાનું. ધૈર્યવાન અને અડગ મનોવૃત્તિ ધરાવનાર માણસ ગમે તેવું કઠણ કાર્ય પણ પાર પાડી શકે છે. બહારના શત્રુઓ સામે લડવો કરતાં પોતાની અંદરના શત્રુઓ સામે લડવાનું કામ વધુ કપરું છે. જાત સાથે લડનારા લોકો જ જગ સામે લડી શક્યા છે. જીતી શક્યા છે. જીતી શકે છે. જગતમાં આપણને એવાં અનેક ઉદાહરણ જોવા મળશે કે સંકલ્પશૂન્ય સિંહોને સંપ્રેરિત થયેલા સસલાં પણ પોતાના દૃઢ મનોબળથી અજેય શક્તિથી હરાવી શક્યાં છે, ભયાનક વરાહને પણ નિર્ભય શિયાળવાએ પરાજિત કરી દીધા છે. માણસ બધા બંધનો બહાદુરીથી તોડી શકે છે, પણ મોહન બંધન આસાનીથી તોડી શકતો નથી. એટલે મોહમુક્ત થવાનું કામ વૈરાગીઓને મન મુશ્કેલ કાર્યો પૈકીનું એક છે. આપણે ભય, સ્વાર્થ કે ગણતરીને કારણે આપણા અંગત અભિપ્રાયને ઊગતાં પહેલાં જ કાયરતાની મનોગત ભોમમાં ‘વિષ પીતો’ કરી દઈએ છીએ. ધીરે ધીરે આપણે સત્ય બોલવાને પણ ‘સાહસ’ ગણતા થઈ જઈએ છીએ. ઢોર ચરાવનારો જેમ ઢોરને કાબુમાં રાખે તેમ વિસંકલ્પશક્તિ પોતાની મેળે જ વિકસિત થતી નથી. સંકલ્પ શક્તિના અભાવે તમે તમારા જીવસંકલ્પશક્તિ એને પોતાની જાત ઉપરનો કાબુ કે સ્વયં-શિસ્ત લગભગ એક-બીજાના પૂરક છે એમ કહેવામાં કોઈ અતિશયોક્તિ નથી. વનના લક્ષ્યાંકો સુધી ન પહોંચી શકે એ પણ બની શકે છે. વિચારોને કાબુમાં કરવા જોઈએ.

‘નિર્ભય’ શબ્દનો સંઘિવિગ્રહ કરો.

- (1) નીર + ભય
- (2) નિ + અભય
- (3) નિર + ભય
- (4) નિસ્ + ભય

[Question ID = 555][Question Description = S6_Gujarati_Q135]

1. 1 [Option ID = 2217]
2. 2 [Option ID = 2218]
3. 3 [Option ID = 2219]
4. 4 [Option ID = 2220]

Topic:- Gujarati_Q136-150_L2_P2_CTET

1) સંવાદાત્મક અભિગમ કરતાં સંરચનાત્મક અભિગમ જુદો છે કેમ કે એ _____ ના પર લક્ષ્ય આપે છે.

- (1) પ્રાથમિક રીતે અર્થ પર ધ્યાન આપીને એવું ધારી લે છે કે ભાષારૂપ તો શીખવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન શીખી શકાશે.
- (2) પ્રાથમિક રીતે (ભાષા) રૂપ ભાર આપીને એવું માની લે છે કે શીખવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન અર્થનિર્ધારણ આવડી જશે.
- (3) ભાષારૂપના જ્ઞાન અને ઉપયોગ પર ભાર મૂકે છે
- (4) ભાષાની પ્રેક્ટિસ (વ્યાયામ) અને આદત પર

[Question ID = 556][Question Description = S6_Gujarati_Q136]

1. 1 [Option ID = 2221]
2. 2 [Option ID = 2222]
3. 3 [Option ID = 2223]
4. 4 [Option ID = 2224]

2) નીચેનામાંથી કઈ બાબત અર્થ આધારિત પ્રવૃત્તિ નથી ?

- (1) પુસ્તકનું અધ્યયન
- (2) પૂર્વજ્ઞાન પ્રયોગ
- (3) વાંચને એ જ વાત અન્યો સમક્ષ પ્રસ્તુત કરવી
- (4) પ્રત્યેક શબ્દનું વાંચનમનન

[Question ID = 557][Question Description = S6_Gujarati_Q137]

1. 1 [Option ID = 2225]
2. 2 [Option ID = 2226]
3. 3 [Option ID = 2227]
4. 4 [Option ID = 2228]

3) ભૂલોનું વિશ્લેષણાત્મક અધ્યયન એટલે...

- (1) ક્ષતિ વિશ્લેષણ
- (2) સ્વનાત્મક વિશ્લેષણ
- (3) વાક્ય વિશ્લેષણ
- (4) શબ્દ વિશ્લેષણ

[Question ID = 558][Question Description = S6_Gujarati_Q138]

1. 1 [Option ID = 2229]
2. 2 [Option ID = 2230]
3. 3 [Option ID = 2231]
4. 4 [Option ID = 2232]

4) શિક્ષિકા સાતમા ઘાસેલામાં નોંધલેખન શીખવે છે. પ્રભાવક રીતે નોંધ લેખન માટે કયુ કૌશલ્ય ઉપયોગી છે?

- (1) સંયોજકોના પ્રયોગ સાથે સુસ્પષ્ટ લેખન
- (2) શબ્દોની જગ્યાએ પ્રતીકો અને ટૂંકાક્ષરોનો પ્રયોગ
- (3) પાઠને પોતાના શબ્દોમાં ફરી લખવો
- (4) યોગ્ય વિરામચિહ્નો સાથેનું સુચારુ લેખન

[Question ID = 559][Question Description = S6_Gujarati_Q139]

1. 1 [Option ID = 2233]
2. 2 [Option ID = 2234]
3. 3 [Option ID = 2235]
4. 4 [Option ID = 2236]

5) વિદ્યાર્થીઓ જે કહેવા માંગતા હોય એના માટેના યોગ્ય શબ્દોની પસંદગી કરે એ કઈ પ્રક્રિયાના તબક્કા છે?

- (1) શ્રવણ
- (2) લેખન
- (3) વાતચીત/વક્તવ્ય
- (4) સર્જનાત્મક તબક્કો

[Question ID = 560][Question Description = S6_Gujarati_Q140]

1. 1 [Option ID = 2237]
2. 2 [Option ID = 2238]
3. 3 [Option ID = 2239]
4. 4 [Option ID = 2240]

6) નવું શબ્દભંડોળ શીખવની વખતે શિક્ષકે શું કરવું જોઈએ?

- (1) વિદ્યાર્થીની ગૃહભાષામાં શબ્દાર્થો લખવા
- (2) પાઠમાંના પ્રત્યેક કઠિન શબ્દ માટે શબ્દકોષનો ઉપયોગ કરવાની પ્રેરણા આપવી
- (3) વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ પૂર્વાપરમાં કઠિન શબ્દો વાપરવા માટે સક્ષમ કરવા
- (4) શ્રુતલેખન કસોટી માટે શબ્દોની જોડણી પાકી કરવાનું સૂચવવું

[Question ID = 561][Question Description = S6_Gujarati_Q141]

1. 1 [Option ID = 2241]
2. 2 [Option ID = 2242]
3. 3 [Option ID = 2243]
4. 4 [Option ID = 2244]

7) એક શિક્ષિકા વિદ્યાર્થીઓને પ્રમાણભૂત વાચકો અને હેતુ માટે લખવનું કામ સોંપે છે. આ માટેનું શ્રેષ્ઠ લેખનકાર્ય કયું હશે?

- (1) વિદ્યાર્થીઓ પોતાની શાળાના કોઈ પ્રશ્ન વિશે આચાર્યને પત્ર લખે.
- (2) પાઠના અંતે આપેલા સ્વાધ્યાયવા પ્રશ્નોના જવાબો પરસ્પર સાથે ચર્ચા કરીને લખે.
- (3) તાજેતરમાં જોયેલી ફિલ્મની સમીક્ષા લખે.
- (4) વિદ્યાર્થીઓ મારી શાળા વિષય પર લખે.

[Question ID = 562][Question Description = S6_Gujarati_Q142]

1. 1 [Option ID = 2245]
2. 2 [Option ID = 2246]
3. 3 [Option ID = 2247]
4. 4 [Option ID = 2248]

8) જે ભાષા કૌશલ્યોમાં શેનો સમાવેશ થાય છે?

- (1) વાંચન અને લેખન
- (2) શ્રવણ અને વાતચીત
- (3) શ્રવણ અને વાંચન
- (4) વાતચીત અને લેખન

[Question ID = 563][Question Description = S6_Gujarati_Q143]

1. 1 [Option ID = 2249]
2. 2 [Option ID = 2250]
3. 3 [Option ID = 2251]
4. 4 [Option ID = 2252]

9) છટ્ટા ધારેણની શિક્ષિકા વ્યાકરણઘટકો શીખવની વખતે સામાજિક જીવનના એવા ઉદાહરણો આપે છે જેમાં આ વ્યાકરણઘટકો વપરાયા હોય. પછી તે વિદ્યાર્થીઓને વ્યાકરણના નિયમો લખવાની સૂચના આપે છે અને શું કહેવાય?

- (1) પૂર્વાપર સાથેનું વ્યાકરણ
- (2) પાઠમાંનું વ્યાકરણ
- (3) વિદ્યાર્થીઓ સાથે વ્યાકરણ
- (4) વ્યાકરણ-અનુવાદ

[Question ID = 564][Question Description = S6_Gujarati_Q144]

1. 1 [Option ID = 2253]
2. 2 [Option ID = 2254]
3. 3 [Option ID = 2255]
4. 4 [Option ID = 2256]

- 10) એક શિક્ષિકા જુએ છે કે એક વિદ્યાર્થીની લખવાનું અને અન્ય કામો ડાબા હાથે કરી રહી છે. એણે શું કરવું જોઈએ?
- (1) આ બધી જ પ્રવૃત્તિઓ જમણા હાથે કરવાની આતા આપીને એને રોકવી જોઈએ.
 - (2) એના દેખાવને પ્રોત્સાહિત કરીને એને રોકવી ન જોઈએ.
 - (3) એના વાલીઓને કહીને એની પાસે જમણા હાથે લખાવવાની પ્રેક્ટિસ કરાવવી જોઈએ.
 - (4) આ સમસ્યાના ઉકેલ માટે એને વિશેષ શિક્ષક પાસે લઈ નવી જોઈએ.

[Question ID = 565][Question Description = S6_Gujarati_Q145]

1. 1 [Option ID = 2257]
2. 2 [Option ID = 2258]
3. 3 [Option ID = 2259]
4. 4 [Option ID = 2260]

- 11) ચોકસાઈ, વેગ, અભિવ્યક્તિ અને અર્થનિર્ધારણ સાથે વાંચવાની અને અર્થઘટનની ક્ષમતા આપવાની પ્રવૃત્તિ એટલે શું?
- (1) પરિચ્છેદ વાંચન
 - (2) મૌખિક કે બોલાતી ભાષાનો વિકાસ
 - (3) વાંચન પ્રવાહિતા
 - (4) વિસંકેતીકરણ

[Question ID = 566][Question Description = S6_Gujarati_Q146]

1. 1 [Option ID = 2261]
2. 2 [Option ID = 2262]
3. 3 [Option ID = 2263]
4. 4 [Option ID = 2264]

- 12) કોઈ વિદ્યાર્થીને એના સમગ્ર ભાષા પ્રયોગ માટે એની જોડણીભૂલોને બાદ કરીને કે બાજુએ રાખીને મહત્તમ ગુણ આપવામાં આવે તો તે કયા અભિગમ અંતર્ગત ગણાય?
- (1) સમગ્ર ભાષા
 - (2) માળખાત અભિગમ
 - (3) વ્યાકરણ અનુવાદ
 - (4) વર્તનવ્યવહાર પરક

[Question ID = 567][Question Description = S6_Gujarati_Q147]

1. 1 [Option ID = 2265]
2. 2 [Option ID = 2266]
3. 3 [Option ID = 2267]
4. 4 [Option ID = 2268]

- 13) બહુભાષી વર્ગખંડમાં ભણાવવા માટે નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિ વધુ મહત્વપૂર્ણ છે?
- (1) કોડ સ્વિચિંગ અને કોડ મિક્સિંગ
 - (2) વિદ્યાર્થીની પ્રથમ ભાષા અને વર્ગખંડની ભાષામાં પારસ્પારિક અનુવાદ
 - (3) વર્ગમાં ભાષાજૂથોની રચના કરવી
 - (4) બહુભાષાવાદ માટે કોઈ વિશેષ પદ્ધતિની જરૂર નથી

[Question ID = 568][Question Description = S6_Gujarati_Q148]

1. 1 [Option ID = 2269]
2. 2 [Option ID = 2270]
3. 3 [Option ID = 2271]
4. 4 [Option ID = 2272]

14) સમેટિવ એસેસમેન્ટ એટલે...

- (1) એ નિદાનાત્મક અને ઉપચારાત્મક છે.
- (2) વિદ્યાર્થીઓને અને વાલીઓને અસરકારક પ્રતિપોષણ સંપડાવે છે.
- (3) શીખવા-શીખવવાની પ્રક્રિયામાં વિદ્યાર્થીઓની સક્રિય સહભાગિતાને આવકારે છે.
- (4) વિદ્યાર્થીના શિક્ષણ અને દેખાવ અંગેના તારણો ઉપલબ્ધ કરાવે છે.

[Question ID = 569][Question Description = S6_Gujarati_Q149]

1. 1 [Option ID = 2273]
2. 2 [Option ID = 2274]
3. 3 [Option ID = 2275]
4. 4 [Option ID = 2276]

15) કયા પ્રકારના શ્રવણમાં વધુ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની વર્ગખંડને જરૂર જણાય છે?

- (1) સઘન
- (2) ગદ્ય
- (3) શ્રવણકૌશલ્ય
- (4) ભેદભાવયુક્ત

[Question ID = 570][Question Description = S6_Gujarati_Q150]

1. 1 [Option ID = 2277]
2. 2 [Option ID = 2278]
3. 3 [Option ID = 2279]
4. 4 [Option ID = 2280]